

Protokół

25. posiedzenia, V. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 19. Stycznia 1888. roku.

Początek o godzinie 11. minut 50.

Przewodniczący Marszałek krajowy J. E. hr. Jan Tarnowski.

Sekretarze pp.: St. hr. Badeni, ks. Siczynski i Wł. ks. Sapieha.

Obecnych posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i zagaja posiedzenie.

Protokoły z 23. i 24. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw nim nie wniesiono zarzutów.

Sekretarz p. Stanisław Badeni czyta spis petycyi wniesionych po dzień 19. Stycznia b. r. od nr. 1206 do nr. 1219 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji drogowej L. 1206.

Komisji prawniczej L. 1207 i 1216.

Komisji asekuracyjnej L. 1208, 1217 i 1218.

Komisji podatkowej L. 1209.

Komisji gorzelanej L. 1210.

Komisji przemysłowej L. 1211.

Komisji petycyjnej L. 1212.

Komisji budżetowej L. 1213, 1214, 1215 i 1219.

Przystąpiono do porządku dziennego.

Z powodu nieobecności sprawozdawcy do punktu pierwszego porządku dziennego — Izba na wezwanie J. E. Marszałka przystępuje do obrad nad punktem drugim, którym jest:

Trzecie czytanie ustawy budowniczej dla miast i miasteczek.

Sprawozdawca poseł Romer podnosi imieniem komisji administracyjnej, iż w skutek w następstwie uchwalonych poprawek w projekcie ustawy, okazała się potrzeba wprowadzenia jeszcze

dwoch zmian w tym projekcie, a mianowicie: w ustawie wprowadzającej w artykule drugim po słowach: „postanowienia §§. 2. do 15. itd. zostają uchylone“ dodać: „dla miejscowości w artykule pierwszym wymienionych“.

Sprawozdawca podnosi dalej, iż druga zmiana, jaka okazała się potrzebną, jest: „iż §. 85. o przełożonych obszarze dworskiego odpada“.

Izba przyjmuje te zmiany dodatkowo wprowadzone.

Następnie odczytuje sprawozdawca projekt ustawy budowniczej dla miast i miasteczek w brzmieniu następującem:

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem wydaję załączoną ustawę, zawierającą przepisy budownicze dla znaczniejszych miejscowości w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem i rozporządzam co następuje:

Art. I.

Przepisom niniejszej ustawy podlegają następujące miejscowości (miasta i miasteczka): Bełż, Biecz, Bircza, Bóbrka, Bohorodeczany, Bolechów, Borszczów, Brzesko, Brzozów, Budzauów, Bursztyn, Busk, Chodorów, Chrzanów, Chyrów, Cieszanów, Czortków, Dąbrowa, Delatyn, Dębica, Dobczyce, Dobromil, Dolina, Dubiecko, Dukla, Dynów, Gliniany, Głogów, Grybów, Grzymałów, Halicz, Horodenka, Husiatyn, Jaworów, Jazłowiec, Jezierzany, Kałusz, Kamionka strumiłowa, Kańczuga, Kęty, Kolbuszowa, Komarnac, Kopeczyńce, Kossów, Kozowa, Krystynopol, Kubików, Kutry, Leżajsk, Limanowa, Lisko, Lubaczów, Łańcut, Łysiec, Maków, Mielec, Mielnica, Mikołajów, Mkułńce, Monasterzyska, Mścińska, Muszyna, Myślenice, Nadworna, Niepołomice, Niżniów, Niżankowice, Nowy targ, Obertyn, Olesko, Oświęcim, Ottynia, Peczeniżyn, Pilzno, Pistryń, Piwniczna, Podhajce, Podkamień, Podwoleczyska Pomorzany, Potok złoty, Przemyślany, Przeworsk, Radomyśl (w pow. Mieleckim), Radymno, Radziechów, Rawa ruska, Rohatyn, Ropczyce, Rozdół, Rudki, Rudnik, Rymanów, Sassów, Sieniawa, Skała, Skałat, Skołe, Sokółów, Sołotwina, Staremiasto, Stary Sącz, Strusów, Strzyżów, Sucha, Szezerzec, Tarnobrzeg, Tłumacz, Toporów, Trembowla, Tuchów, Turka, Tyczyn, Tyśmienica, Uchnów, Ulanów, Uszrzyki dolne, Wiśnicz nowy, Wiśnicz Sądowa, Wojnicz, Zablotów, Załośce, Zator, Zbaraż, Zborów, Zmigród, Żurawno, Żydaczów, Zywiec.

Art. II.

Postanowienia §§. 2. do 15. ustawy ogniowej dla miast i miasteczek, wydanej na mocy ces. patentu z dnia 28. Lipca 1786. roku zostają uchylone dla miejscowości w artykule I. wymienionych.

Art. III.

Ustawa niniejsza zacznie obowiązywać w dni dziewięćdziesiąt po jej ogłoszeniu.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ustawa budownicza dla znaczniejszych miejscowości.

Rozdział I.

O pozwoleniu na budowę (konsensus).

§. 1.

Budowy wymagające konsensu w ogóle.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku zmian, które wpłynąć mogą na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne lub na prawa sąsiadów, potrzebnem jest zezwolenie Zwierzchności gminnej (konsensus).

Temu obowiązкови nie podlegają budowle wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, niemniej budowle kolei żelaznych i obok kolei żelaznych (§§. 16 i 17).

§. 2.

Roboty szczegółowe wymagające konsensu.

W szczególności wymagają konsensu w §. 1. przepisane następujące roboty :

- a) dobudowania nowej części do istniejącego budynku, lub dobudowanie nowej części nad nim (nadbudowanie);
- b) budowa studni i piwnic;
- c) budowa nowego lub zmiana istniejącego kanału, ścieku, jamy kloacznej, wychodków, zbiorników na wodę lub nawóz;
- d) budowa nowych lub zmiana istniejących ognisk i kominów;
- e) przeistoczenie pomieszczeń na sklepy, szopy, warsztaty, budynki gospodarskie lub łazienki i odwrotnie;
- f) przeistoczenie niezamieszkałych budynków lub ich części na mieszkania;
- g) wyprowadzenie lub zniesienie murów ogniowych, wyprowadzenie lub zniesienie wszelkich ścian;
- h) zmiana frontu od ulicy;
- i) wybicie drzwi lub okien ku ulicy lub ku domom sąsiednim i urządzenie wystawy sklepowej;
- k) przeistoczenie lub podwyższenie dachu;
- l) zmiana powały, belków, wiązań sklepień i t. p.;
- m) stawianie słupów przy ulicy lub placu publicznym, oraz ustawianie ciężkich przedmiotów (posągów, kopuł itp.) nad gzymsami okapowymi;
- n) wszelkie roboty połączone z wykopami ziemnymi;
- o) odgraniczenie i odgradzanie gruntów prywatnych od ulic i placów publicznych.

§. 3.

Pomniejsze zmiany.

Pomniejsze zmiany w istniejącym budynku, które nie należą do rzędu robót w §. 2. wymienionych, nie wpływają na trwałość budynku, jego bezpieczeństwo od ognia, ani warunki sanitarne, wreszcie nie dotyczą praw sąsiadów, mogą być wykonane bez konsensu, jeżeli Zwierzchność gminna, którą strona interesowana o tem naprzód ustnie lub pisemnie uwiadomić winna, do trzech dni po uwiadomieniu nie oznajmi, że potrzebnym jest konsensus do wykonania zamierzonej zmiany.

Przeciw orzeczeniu Zwierzchności gminnej, uznającemu potrzebę konsensu, rekurs nie ma miejsca.

§. 4.

Utrzymywanie budynków w dobrym stanie.

Bez uwiadomienia Zwierzchności gminnej (§. 3.) mogą być tylko takie roboty wykonane, które mają na celu utrzymanie budynku w dobrym stanie, a w szczególności: zewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa komina bez zmiany konstrukcji jego wewnętrznej lub zewnętrznej, wreszcie przestawianie pieców i ognisk na dotychczasowym miejscu.

§. 5.

Linia regulacyjna i poziom.

Jeżeli nowy budynek ma stanąć przy ulicy lub placu publicznym, budujący jest obowiązany wyjednać sobie u Zwierzchności gminnej przed wniesieniem podania o konsens, albo równocześnie z tem podaniem, oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu.

W tym celu należy wnieść podanie do Zwierzchności gminnej o zarządzenie oględzin na miejscu.

Zwierzchność gminna zarządzi w skutek takiego podania oględziny w obecności zawezwanych sąsiadów, którym służy prawo wnoszenia zarzutów do protokołu. Na podstawie takiego dochodzenia oznaczy Zwierzchność gminna w ciągu dni ośmiu linię regulacyjną i poziom zamierzonej budowy.

§. 6.

Wywłaszczenie.

Jeżeli wskutek oznaczenia linii regulacyjnej okaże się potrzeba cofnięcia budowy poza dotychczasową linię frontową, albo wysunięcia jej naprzód, wówczas, w pierwszym przypadku właściciel gruntu budowlanego obowiązany jest odstąpić za wynagrodzeniem gminie na własność część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, w drugim przypadku zaś tak długo nie będzie miał prawa przystąpić do wykonania projektowanej budowy, pokąd nie nabędzie na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić winien. Orzeczenie o wywłaszczeniu (§. 365 ust. cyw.) należy do władzy politycznej.

Gdyby w tych przypadkach co do wysokości wynagrodzenia ugoda do skutku nie przyszła, oznaczy ją orzeczenie sądowe. Niedojście ugody nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia linii regulacyjnej i dalszej rozprawy budownicznej.

W razie zajęcia obcego gruntu pod budowę, konsens budującemu tylko wówczas udzielonym być może, jeżeli budujący wykaże, że otrzymał zezwolenie właściciela tego gruntu, albo że dał zabezpieczenie dostateczne wypłaty wynagrodzenia, które sąd oznaczy. Co do kwestyi, jak należy oznaczyć linię regulacyjną, i jaką przestrzeń odstąpić lub zająć pod budowę, wykluczoną jest droga sądowa.

§. 7.

Plan budowy.

Do każdego podania o konsens ma być dołączony plan budowy w dwóch egzemplarzach, podpisany przez jego autora i przez budującego.

Plan ten ma obejmować:

a) plan sytuacyjny uwidoczniający położenie i granice gruntu, zabudować się mającego przysługującego budynku, starych zabudowań istniejących na gruncie budowlanym, dziedziców i ogrodów, sąsiednich realności z wymianieniem ich właścicieli i oznaczeniem liczb konskrypcyjnych

lub katastralnych, oraz wykazujący kierunek przylegającej ulicy lub placu publicznego, z oznaczeniem ich szerokości i linii frontowych ;

b) jeżeli budynek stawianym być ma bezpośrednio przy ulicy lub placu publicznym, plan niwelacyjny, wykazujący przekrój podłużny i poprzeczny przez środek ulicy lub placu, z dokładnem oznaczeniem liczbami wysokości progu drzwi wchodowych nowej budowy ; w innych wypadkach wystarczy oznaczenie poziomu gruntu budowlanego i wysokości progu drzwi wchodowych nowej budowy ;

c) plany poziome wszystkich piąter, piwnic i poddasza, przekrój podłużny i poprzeczny, fasadę budynku, tudzież, jeżeli budynek stawianym być ma bezpośrednio przy ulicy lub placu publicznym, oznaczenie wysokości domów sąsiednich.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, ich połączenie z kanałem głównym, przekrój poprzeczny i spadek, wreszcie ścieki i studnie.

Na planie poddasza przedstawić należy wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Niezwykłe konstrukcyje, mianowicie żelazne, przedstawić należy rysunkami szczegółowymi.

Wszystkie plany winne być rysowane według miary metrycznej ; a mianowicie :

a) plany sytuacyjne, obejmujące większą przestrzeń, według skali 1 : 500 albo 10 cm. = 50 m. naturalnej wielkości, przy mniejszych przestrzeniach według skali 1 : 250 albo 10 cm. = 25 m. naturalnej wielkości ;

b) plany poziome mają być rysowane w wymiarach długości według skali planu sytuacyjnego, w wymiarach wysokości zaś według dziesięć razy większej skali ;

c) plany budowli mają być sporządzane według skali 1 : 100 albo 10 cm. = 10 m. naturalnej wielkości.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być wykonywane według skali, któraby ich dokładne zbadanie umożliwiła, a mianowicie w stosunku jak 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50.

Jeżeli chodzi o budowę zwykłego włościańskiego lub małomieszkańskiego domu mieszkalnego, albo też o zwykłe budynki gospodarskie w tych częściach gminy, gdzie według § 24. wolno jest stawiać budynki z drzewa lub pruskiego muru, wystarczy przedłożenie prostego szkicu budowy i planu sytuacyjnego, oznaczającego położenie budynku tudzież położenie i odległość najbliższych sąsiednich budynków. Zwierzchność gminna osądzi, czyli plan przedłożony jest wystarczający, czyli też ma być zwrócony do uzupełnienia.

§ 8.

Komisyjne zbadanie planów.

W przeciągu dni ośmiu po wniesieniu podania o konsens, odpowiadającego wszelkim wymaganiom niniejszej ustawy, Zwierzchność gminna zarządzi zbadanie planów przez organa swoje techniczne i administracyjne w obecności budującego lub pełnomocnika jego, sąsiadów i fachowego kierownika budowy, jeżeli ustanowionym został.

W braku własnego organu technicznego powoła Zwierzchność gminna do komisyjnego badania planów znawcę nieinteresowanego w tej sprawie. Koszta, jakieby z tem powołaniem znawcy połączone były, ponosi podający o konsens. Naczelnik gminy oznacza termin komisyjnego zbadania planów, wzywa do udziału osoby wyżej wskazane i deleguje do tego innego członka Zwierzchności gminnej, gdyby sam nie mógł kierować czynnością.

§ 9.

Postępowanie przy badaniu planów.

Komisya mająca zbadać plan budowy, spisze ze swej czynności protokół.

Czynność rozpoczyna się od technicznego zbadania planu i wyswiecenia zachodzących wątpliwości.

Następnie przystępuje komisya do przesłuchania sąsiadów, zapytując ich, czy i jakie zarzuty czynią przeciw zamierzonej budowie.

W razie podniesienia zarzutów ze strony sąsiadów, zawezwie komisya zamierzającego budować do oświadczenia się na nie, starać się będzie o usunięcie ich w drodze ugody a podniesione zarzuty i wynik rokowań zapisze do protokołu.

Protokół ten, podpisany przez wszystkich uczestników komisji, lub zawierający wymienienie podpisane przez członków komisji, którzy z uczestniczących w komisji i z jakiego powodu odmówili podpisu, służyć będzie za podstawę ostatecznego załatwienia podania o konsens ze strony Zwierzchności gminnej, która w przeciągu 10 dni po odbyciu komisji wydać ma orzeczenie pisemne, pozwalające na zamierzoną budowę, lub odmawiające pozwolenia.

W orzeczeniu tem ma być dokładnie oznaczone:

- a) miejsce budowy;
- b) rodzaj budynku;
- c) materiał, z którego ściany i dach mają być stawiane;
- d) długość, szerokość i wysokość budynku w miarze metrycznej;
- e) ilość i wymiar okien i drzwi, i
- f) ilość i rodzaj ognisk.

Względy bezpieczeństwa ogniowego, względy sanitarne i inne publiczne, są dostatecznymi powodami do odmówienia konsensu.

Warunki lub zmiany przez Zwierzchność gminną zastrzeżone, winne być w orzeczeniu dokładnie wskazane i ile możności w planach oznaczone. Jeden egzemplarz planu w każdym razie zwrócić należy podającemu, a drugi zachować w aktach.

W wypadkach w §. 3. wymienionych, winno załatwienie nastąpić w ciągu trzech dni.

§. 10.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty pochodzące z tytułu prawa prywatnego, i takowe przy komisijnem zbadaniu planów nie mogły być w drodze ugody usunięte, może być udzielony konsens na budowę, której względy publiczne nie stoją na przeszkodzie. Co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego podniesionych, ma Zwierzchność gminna odesłać strony do drogi prawa. W uchwale konsensu na budowę udzielającej, należy wyraźnie wymienić zarzuty z tytułu prawa prywatnego podniesione i do drogi prawa odesłane.

Sąd rozstrzyga, czy budowa dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być wstrzymana aż do rozstrzygnięcia sporu, czy też i pod jakimi warunkami tymczasem prowadzoną być może (§§. 340, 341 i 342 ust. cywil.). O innych zarzutach rozstrzyga Zwierzchność gminna.

§. 11.

Zawiadomienie o konsensie.

Zwierzchność gminna zawiadomi pisemnie budującego i te strony interesowane, które w terminie właściwym poczyniły zarzuty o załatwieniu podania o konsens (§§. 9, 10), a dowód doręczenia tych pisemnych zawiadomień przechowa w aktach.

§. 12.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być rozpoczęta dopiero wtedy, gdy konsens dany stał się prawomocnym. Prawomocnym staje się konsens, gdy do 14 dni po jego doręczeniu nie wniesiono żadnego rekursu.

§. 13.

Gaśnięcie i odnawianie konsensu.

Konsens na budowę gaśnie, jeżeli budowa dozwolona nie została rozpoczętą w ciągu dwóch lat od prawomocności konsensu.

W razie przerwania przez przeciąg dwóch lat budowy, rozpoczętej przed upływem powyższego terminu, należy naprzód uwiadomić Zwierzchność gminną o zamierzonym dalszym prowadzeniu budowy i oczekiwać jej rostrzygnięcia, czy budowa może być dokończoną na podstawie pierwotnego planu, czyli też ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizji planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie przy odnawianiu konsensu przeprowadzać należy podług postanowień §§. 8, 9, 10 i 11.

§. 14.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, należy ile możności łączyć rozprawę budowniczą z rozprawą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę udzielonym być może dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 15.

Inne wyjątkowe postanowienia.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych, mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej 2 metry. Wyjątek stanowią w tej mierze ulice i place, mające ustalone linie regulacyjne.

O rozprawie zarządzonej względem udzielenia konsensu na budowę przy drogach krajowych względnie powiatowych, należy co najmniej na trzy dni przed terminem badania planu uwiadomić władzę zarządzającą temi drogami, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia udziału w rozprawie komisyjnej przez delegata, bądź też nadesłania pisemnie wniosku swojego.

W razie zamierzonej budowy na nadanem polu górnikiem lub naftowem, albo też w jego sąsiedztwie, należy do rozprawy przepisanej §§. 8 i 9, zawezwać także przedsiębiorcę górniczego względnie naftowego. Jeżeli nowy budynek stawianym być ma na ustroniu w nie większem oddaleniu jak dwu kilometrów od granicy państwa, należy o wniesieniu podania o konsens uwiadomić c. k. Starostwo. Starostwo może do rozprawy delegować zastępcę, albo też pisemnie przedstawić swe uwagi w tej mierze.

§. 16.

Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.

Przy budowach na gruntach kolei żelaznych (w myśl §. 2. ust. o budowie kolei żelaznych z dn. 19. Maja 1874. Nr. 70 Dz. u. p.) i przy nowych budowach, dobudowaniach i przebudowaniach budynków, obok kolei żelaznych już istniejących, lub w budowie będących, względnie w ich rejonie pożarnym, należy się stosować do osobnych przepisów w tej mierze istniejących.

Do przedsiębrania czynności urzędowych przy budowach w rejonie pożarnym kolei, powołaniem jest stosownie do ustawy z d. 26. Grudnia 1882. Nr. 3. Dz. u. kr. z r. 1883 c. k. Starostwo, przy czem zastosowane być mają prócz szczegółowych w tej mierze obowiązujących przepisów, także postanowienia niniejszej ustawy.

§. 17.

Budowy publiczne wykonywane przez państwo, kraj lub powiat.

Przy budowach na cele publiczne, przedsięwziętych przez państwo, kraj lub powiat, powołaniem jest do przeprowadzenia komisji (§ 8.) tudzież do przesłuchania sąsiadów i innych osób interesowanych, c. k. Starostwo, które co do linii regulacyjnej i poziomu przesłucha Zwierzchność gminną.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie nie wniesiono zarzutów, lub jeżeli wniesione w toku rozprawy usuniętymi zostały, uwiadomi o tem c. k. Starostwo władzę budującą.

Zarzuty nieusunięte, nie pochodzące z tytułu prawa prywatnego, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą, która budowę wykonuje. Co do zarzutów opartych na tytule prawa prywatnego, postąpi c. k. Namiestnictwo według §. 10. ustawy.

§. 18.

Zabudowanie znaczniejszego obszaru.

Jeżeli na budowę ma być użytą część obszaru znaczniejszego, do zabudowania przeznaczanego, właściciel tego obszaru jest obowiązany najpierw postarać się o zatwierdzenie podziału obszaru tego na parcele budowlane. W tym celu winien przedłożyć Zwierzchności gminnej w dwóch egzemplarzach plan podziału na parcele z oznaczeniem wymiaru całego obszaru i poszczególnych parceli, niemniej plan sytuacyjny i niwelacyjny. Zwierzchność gminna zarządzi oględziny, a spisany protokół przedłoży Radzie gminnej, która projektowany podział zatwierdzi bezwarunkowo lub pod pewnemi zastrzeżeniami.

Przy zatwierdzaniu planów takiego podziału powinny być uwzględnione potrzeby komunikacji publicznej, bezpieczeństwo przyszłych budynków na wypadek pożaru i ich warunki sanitarne.

Jeżeli celem stosownego podziału gruntu na parcele budowlane nastąpić ma na żądanie właściciela sprostowanie lub rozszerzenie przylegającej albo utworzenie nowej ulicy, grunt ten przerynkającej, właściciel obowiązany jest bezpłatnie odstąpić gminie przestrzeń gruntu na to potrzebną, jednak nie w większej szerokości jak metrów dwudziestu.

Gdyby zaś ze względów publicznych uznana została potrzeba utworzenia nowej ulicy przez grunta prywatne albo sprostowania lub rozszerzenia istniejącej ulicy, winien będzie właściciel gruntu odstąpić potrzebną na to przestrzeń za wynagrodzeniem. Wysokość wynagrodzenia będzie sądownie oznaczoną, jeżeli strony o nią nie zgodzą się.

§. 19.

Odbudowanie zniszczonych części miasta lub miasteczka.

W razie zniszczenia całej miejscowości lub znaczniejszej części jej przez pożar, wylew lub inne wypadki elementarne winna Zwierzchność gminna donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Wydział powiatowy zarządzi w przeciągu ośmiu dni od chwili zawiadomienia komisjonalne oględziny przestrzeni zniszczonej.

W skład komisji wchodzi delegat Wydziału powiatowego, naczelnik gminy lub jego zastępca, tudzież powołani przez Wydział powiatowy rzeczoznawcy.

Strony interesowane winny otrzymać zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokołu oględzin sporządzony zostanie plan regulacyjny, który przedłożony zostanie Radzie gminnej do uchwalenia, a następnie Wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia.

Dopiero na podstawie uchwalonego a zatwierdzonego planu regulacyjnego, mogą być dawane konsensy do budowy na zniszczonej przestrzeni.

§. 20.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzaniu tego planu regulacyjnego przestrzegać należy głównie:

- a) aby w części, mającej być odbudowaną, usunięto ile możności wszystko, coby w przyszłości grozić mogło ponowieniem klęski,
- b) aby rozkład i położenie budynków odpowiadały wymaganiom sanitarnym,
- c) aby ścieki, kanały i w ogóle środki odprowadzania nieczystości zostały w system ujęte,
- d) aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe.

Rozdział II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 21.

Kierownictwo budowy.

Budujący winni przy prowadzeniu budowy posługiwać się tylko osobami do tego prawnie upoważnionymi. Postanowienie to obowiązuje zwłaszcza przy budowlach na cele publiczne, przemysłowe i wszelkich znaczniejszych budowlach prywatnych.

Do wykonywania mniejszych budowli parterowych, o pojedynczych konstrukcjach bez sklepień i urządzeń podziemnych (suterenu) wolno używać osób, posiadających dla wykonywania przemysłu budowlanego koncesję najniższej kategorii. Wreszcie o ile w miejscu budowy nie znajdują się tacy przemysłowcy, może władza udzielająca konsensu przy budowlach nieznacznych (chaty, budynki włościańskie) nie wymagać ustanowienia prawnie upoważnionego kierownika budowy.

Nazwisko kierownika budowy należy zawsze podać do wiadomości Zwierzchności gminnej iawiadomić ją o wszelkich zmianach w tej mierze zachodzących.

Kierownik budowy jest zarówno jak budujący odpowiedzialnym za wszelkie naruszenia warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonych planów, i w ogóle za wszelkie uchybienie przepisom tej ustawy. Nie wyklucza to jednak odpowiedzialności innych w budowie udział biorących osób, o ile na nich cięży wina.

Odstąpienie od zatwierdzonych planów jest tylko w takich wypadkach dozwolone, w których według §. 3. wystarcza uwiadomienie Zwierzchności gminnej. Każde odstąpienie od zatwierdzonego planu winno być jednak podane do wiadomości Zwierzchności gminnej.

§. 22.

Skład materiałów budowlanych.

Bez pozwolenia Zwierzchności gminnej nie wolno składać na ulicy lub placu publicznym ani rumowiska, ani materiału budowlanego.

Udzielając takie pozwolenie, może Zwierzchność ustanowić opłatę stosowną, która wpływać ma do kasy gminnej na rzecz utrzymania ulic i placów w stanie odpowiednim.

Pozwolenie na zajęcie kawałka ulicy lub placu nie powinno atoli żadną miarą powodować ujemę dotkliwą dla komunikacyi publicznej.

§. 23.

Środki utrzymania porządku.

Miejsce budowy przy ulicach i placach publicznych należy na czas trwania jej oddzielić od nich parkanem lub w inny stosowny sposób. Dla podania możności zarządzenia środków

ostrożności potrzebnych do utrzymania porządku przy budowie, obowiązany jest budujący uwiadomić Zwierzchność gminną o rozpoczęciu budowy na dni trzy przed przystąpieniem do niej.

Przy budowlach i naprawie ścian przypierających do ulic i placów publicznych, winien budujący ustawić przepisane znaki ostrzeżenia, a nadto w przypadkach, w których nieuniknionem staje się chwilowe chociażby częściowe przerwanie komunikacji publicznej, dać baryerę, w nocy zaś oświetlić miejsce budowy latarnią.

§. 24.

Materyał do budowy.

W regule ma być użyty do budowy materyał ogniotrwały.

Wyjątek od tego postanowienia stanowią mogą:

- a) budowie parterowe na odleglejszych ulicach i przedmieszcach, gdzie zabudowania nie łączą się bezpośrednio, lecz są oddzielone od siebie, dziedzińcami, ogrodami lub wolnymi placami,
- b) wszelkie budynki w miejscach kąpielowych lub klimatyczno-kuracyjnych przeznaczone stale na mieszkania dla gości.

Rada gminna obowiązana jest w ciągu roku licząc od dnia wejścia niniejszej ustawy w życie, oznaczyć część obszaru, w którym domy lub inne zabudowania tylko z materyału ogniotrwałego stawiane być mogą.

W gminach, w których materyał ogniotrwały jest nader kosztowny lub ludność zamieszkała ubogą, może Rada gminna postanowić, iż z wyjątkiem domów piętrowych (które jedynie z materyału ogniotrwałego wznoszone być mają) wszystkie inne budowy na całym obszarze miejskim z muru pruskiego lub drzewa stawiane być mogą.

Taka uchwała Rady gminnej wymaga do ważności swej, zatwierdzenia przez Radę powiatową i nie może obowiązywać na dłuższy przeciąg czasu, jak lat dziesięć, licząc od dnia zatwierdzenia jej przez Radę powiatową.

Powyzsze postanowienie może być jednak ponawiane w razie nie zaszłej zmiany w stosunkach które ją pierwotnie spowodowały.

§. 25.

M u r y.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczoną w planach budowy.

Komisya badająca plany orzeka, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu, czy też winna ulec zmianie.

Grubość murów ceglanych w budynkach mieszkalnych parterowych i jednopiętrowych, powinna wynosić przy ścianach zewnętrznych co najmniej 45 cm. a 30 cm. przy ścianach wewnętrznych na których pułapy spoczywają.

Przy budynkach mieszkalnych mających więcej pięter, dwa piętra najwyższej połączone winny mieć grubość murów takich samych rozmiarów, tj. najmniej 45 cm. względnie 30 cm., w każdym zaś następujących dwóch niżej położonych piętrach, grubość murów o 15 cm. powiększoną być musi.

Budynki z materyału nieogniotrwałego wznoszone, a położone przy rynku lub placu głównym, tudzież innych ulicach i placach publicznych, które Rada gminna oznaczy, winny być stawiane na fundamentach murowanych i na podmurowaniu 50 cm. wysokości.

Mury fundamentów mają być o 15. cm. grubsze od ściany na nich spoczywającej.

Rozmiary powyższe odnoszą się do murów nie wyprawionych w stanie surowym.

§. 26.

Odpowiedzialność za gatunek materiału budowlanego.

Kierownik budowy jest odpowiedzialny za jakość i trwałość materiału użytego do budowy.

§. 27.

Wysokość pokoi, wysokość i szerokość drzwi i okien.

Budynki mieszkalne winny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła. Wysokość pokoi wynosić winna przynajmniej 2·50 m., wysokość okna najmniej 1 m., szerokość najmniej 60 cm., wysokość drzwi wchodowych w pokojach najmniej 2 m., szerokość 1 m.

§. 28.

Podłoga parterowych pokoi.

Podłoga parterowych pokoi powinna w budynkach mieszkalnych leżeć przynajmniej 30 cm. ponad powierzchnią terenu budowlanego, a w budynkach mieszkalnych, położonych w miejscu wystawionem na wylew wód, winna sień i podłoga w parterze być najmniej 32 cm. wzniesioną nad najwyższy stan wody, a gdyby to niemożliwem było, najmniej 32 cm. nad stan wody, powtarzający się w krótszych odstępach czasu.

Do powyższego przepisu należy według możliwości stosować się także przy przebudowywaniu takich budynków.

§. 29.

Piwnice.

Piwnice pod budynkami mieszkalnymi winny być sklepione. Nie wolno budować piwnic pod ulicą lub placem publicznym, ani urządzać leżących drzwi do piwnic.

Okna z piwnic ku ulicy lub placowi publicznemu należy tak urządzać, aby nie przeszkadzały komunikacji publicznej, nie zagrażały bezpieczeństwu publicznemu i nie szpeciły ulicy lub placu.

§. 30.

Zamieszkanie piwnic.

Urządzenie pomieszczeń w piwnicach jest wzbronione. Sklepione piwnice mogą tylko w takim razie być użyte na warsztaty, kuchnie i stajnie, jeżeli wysokość ich od podłogi do podniebienia w sklepieniu wynosi 2·50 m., a najwyższy punkt sklepienia góruje o 75 cm. nad poziomem. Do takich piwnic winno powietrze i światło mieć dostateczny przystęp za pomocą okien do otwierania.

§. 31.

Schody i klatka schodowa.

W domach piętrowych powinna istnieć za pomocą schodów komunikacja do wszystkich mieszkań, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę. Schody mają być przynajmniej na jeden meter szerokie. Wysokość stopnia na schodach nie powinna wynosić więcej jak 16 cm., szerokość zaś nie mniej jak 29 cm. w linii podziałowej. Linia podziałowa przyjmuje się w obrębie 45 cm. od ściany. Poręcze muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwem. W domach piętrowych przynajmniej główne schody winne być ogniotrwałe.

Władza może stosownie do przeznaczenia i rozmiarów budynku zarządzić wybudowanie jednych lub kilku ogniotrwałych schodów ubocznych. Schody z góry i z dołu sklepione uważane będą za ogniotrwałe, chociażby miały stopnie drewniane.

Pod schodami, jakoteż w klatce schodowej nie wolno urządzać ognisk i otworów kominowych.

Klatkę schodową oddzielać ma od strychu powała u dołu wyprawiona, a na strychu wyłożona cegłą albo polepą z gliny 8 cm. grubą. Drzwi na strych prowadzące w domach murowanych powinny być żelazne, albo pobite żelazną blachą od strony strychu; drzwi te należy umieszczać w ogniotrwałej osadzie; drzwi leżące do podnoszenia są wzbronione.

§. 32.

Urządzenie wewnętrzne ogniochronne.

Powała strychowa w budynkach mieszkalnych ma być pokryta cegłą lub polepą glinianą 8 cm. grubą — podłogę w piętrowych budynkach mieszkalnych należy w każdym piętrze oddzielać warstwą suchego nasypu od niższej powały.

§. 33.

Pomieszkania na poddaszu.

Pomieszkaniom w obrębie poddasza czyli strychu urządzać nie wolno. Wyjątek stanowią odosobnione pokoje w domach, których dachy mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednak tylko wtedy, jeżeli te domy są od najbliższej granicy sąsiedniej najmniej 10 m. oddalone, a pokoje te murowanymi lub przynajmniej ryglowanymi i tynkowanymi ścianami oddzielone od strychu i sieni i odpowiadają wymogom sanitarnym.

§. 34.

Latarnie w dachu.

Latarnie czyli klatki okien w dachu do oświetlenia schodów z góry, winny być w budynkach murowanych całkowicie z cegły murowanej i ogniotrwale zamknięte od poddasza.

Ramy i przęty przedziałowe u okien w takich latarniach należy sporządzać z żelaza.

§. 35.

Kominy.

Budowania domów mieszkalnych bez kominów zabrania się bezwarunkowo.

Kominy winne być murowane: ściany kominów najmniej 15 cm. grube, wnętrze komina gładko wytynkowane, a zewnętrzna część w obrębie strychu wyprawiona.

Kominów na belkach lub pokładach drewnianych zakładać nie wolno. Wszelkie drzewo winno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina. Drzewa w ścianach kominowych wpuszczać nie wolno.

§. 36.

Otwory kominów.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat, a otwór kominów wąskich (cylindrowych) najmniej 15 cm. średnicy. Jeżeli zaś do jednego przewodu wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk, średnica kominów wąskich ma wynosić najmniej 20 cm. Każdy komin ma wystawać po nad szczyt dachu, a to, jeżeli dach jest ogniotrwałym, najmniej 50 cm., a jeżeli nie jest ogniotrwałym, najmniej 1 m.

§. 37.

Kierunek kominów.

Wszystkie kominy, a szczególnie wąskie (cylindrowe), winny być ile możności w pionowym kierunku stawiane. Większe pochylenie do poziomu jak 60 stopni jest zabronione. Jeżeli z konieczności zezwolono na takie wyjątkowe pochylenie kominów wąskich, należy w miejscach, gdzie kierunek komina się zmienia, urządzić otwory do czyszczenia i mur tak zabezpieczyć, ażeby nie uszkadzały go kule do czyszczenia kominów.

§. 38.

Kominy fabryczne.

Kominy fabryczne i w ogóle kominy dla wielkich ognisk należy tak urządzać, aby dym i sadza nie zanieczyszczały powietrza w sposób dla zdrowia szkodliwy, albo dla sąsiadów dokuczliwy.

§. 39.

Kominy wązkie (cylindrowe).

Wązkie cylindrowe kominy winny poczynać się w piwnicy, a gdzie piwnic nie ma, w parterze.

Nad podłogą, gdzie te kominy się poczynają, również na strychu, winny być zaopatrzone 1.50 m. nad posadzką lub polepą w podwójne żelazne drzwiczki do czyszczenia, dające się szczelnie na klucz zamykać. Materiał drewniany, znajdujący się w pobliżu tych drzwiczek, powinien być ogniochronnie osłonięty.

§. 40.

Płóć kominów.

W budynkach piętrowych nie powinien dym z ognisk należących do różnych pięter wchodzić do tego samego przewodu kominowego.

Jeżeli każde piętro ma swój własny przewód kominowy, przewód ten może się rozpoczynać na właściwym piętrze.

§. 41.

Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie przemysłowe i w ogóle piece dla celów przemysłowych, należy umieszczać w lokalu sklepionym. Podłoga przed ogniskiem winna być ogniotrwale urządzoną.

Ściany w wędzarniach muszą być sporządzone z materiału ogniotrwałego i zaopatrzone w drzwi żelazne lub przynajmniej blachą od środka obite. Wędliny tylko na hakach lub prętach żelaznych zawieszać wolno.

§. 42.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe należy stawiać, jeżeli tylko można, w odrębnym zabudowaniu. Stanowczo wzbronionem jest jednak ustawianie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, równie jak urządzenie sklepień lub pował nad niemi. Tylko w razie udowodnionej konieczności dopuszczona być może lekka powała.

§. 43.

Piece pokojowe.

Piece pokojowe, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej, winny być podmurowane na 30 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę zabezpieczyć od ognia.

Pieców żelaznych nie wolno tam używać, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający. Nie wolno także zastępować kominów murowanych rurami blaszanymi wewnątrz budynku, ani też przeprowadzać takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Rury do odprowadzania dymu nie mogą wychodzić na dziedziniec ani na ulicę.

§. 44.

Kuchnie.

Podłoga w kuchni winna być dokoła ogniska kamieniem lub cegłą wyłożona.

Nad ogniskiem otwartem należy tak umieścić kapę murowaną lub blaszaną, by po wszystkich stronach o 30 cm. wystawała poza krawędź kuchni.

Dym z otwartych ognisk tylko przez przewody kominami odprowadzać wolno.

W kuchniach, angielskimi zwanych, należy dla odprowadzania pary urządzać otwory wentylacyjne z drzwiczkami żelaznymi.

§. 45.

Stodoły, szopy i t. p.

Stodoły, szopy i inne budynki, przeznaczone na przechowywanie łatwo zapalnych materiałów, jeżeli są zbudowane z materiału nieogniotrwałego lub nieogniotrwale pokryte, muszą być od budynku mieszkalnego, równie jak od kuchni, przestrzenią 10 m. oddzielone. Takie budynki tylko wówczas przybudować można do domu mieszkalnego lub do kuchni, jeżeli przyległe izby mieszkalne, względnie kuchnie od nich oddzielone zostaną trwałym murem ogniochronnym. Izby mieszkalne zaś ani kuchni do takich budynków dobudowywać nie wolno.

§. 46.

Suszarnie, piece do wypalania wapna lub cegły i kuźnie.

Suszarnie na owoce, len lub konopie winny być od innych budynków przynajmniej o 30 m. oddalone.

Piece do wypalania wapna lub cegły mogą stać jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru miejskiego.

Kuźnie winne być oddalone od innych budynków przynajmniej o 30 m. lub urządzone w budynkach ogniotrwale zbudowanych.

§. 47.

Pokrywanie dachów.

Dachy na takich budynkach, które według przepisów §. 24. z materiału ogniotrwałego budowane być muszą, winny być pokrywane łupkiem, dachówką, blachą lub innym materiałem ogniotrwałym.

W gminach, zamieszkałych przez ludność niezamożną, gdzie pokrywanie dachów ogniotrwałym materiałem spotkałoby się na razie z przeszkodami trudnemi do zwalczenia, może Rada gminna postanowić, iż dachy, nawet w takich budynkach, które z materiału ogniotrwałego budowane być muszą, nieogniotrwałym materiałem pokrywane być mogą. Taka uchwała Rady gminnej wymaga do ważności swej zatwierdzenia przez Radę powiatową, i nie może obowiązywać na dłuższy przeciąg czasu, jak lat dziesięć od zatwierdzenia jej przez Radę powiatową. Po upływie tego czasu może jednak, w razie dalszego trwania stosunków, które spowodowały taką uchwałę, odnośne postanowienie być ponowionem nową uchwałą Rady gminnej, zatwierdzoną przez Radę powiatową.

§. 48.

Pokrywanie dachów słomą.

Słomą dachów pokrywać nie wolno. Tylko na przedmieściach zupełnie oddzielonych może Zwierzchność gminna zezwalać słomą pokrywać dachy, jeżeli odległość budynku od sąsiednich wynosi przynajmniej 12 m., albo jeżeli budynek, słomą pokryty być mający, oddzielonym jest szeregiem drzew od budynków bliżej położonych.

Przepis ten odnosi się także do pokrywania dachów trzciną lub szuwarem.

§. 49.

Mur ogniochronny.

W budynku murowanym, długości przynajmniej 25 m., przedzielać należy strych murem ogniochronnym.

Mur ogniochronny winien także oddzielać dachy budynków łączących się z sobą, lub oddzielonych przestrzenią nie przewyższającą 10 m.

Mur ogniochronny winien o 35 cm. sięgać nad dach. Przejścia umieszczone w ogniochronnym murze w obrębie strychu, należy opatrzyć żelaznemi, ogniotrwale osadzonemi drzwiami, któreby się same zamykały.

§. 50.

Wiązanie dachu.

Wiązanie dachu należy oddzielać budować od powały strychowej i od muru ogniochronnego. Ani w powałę, ani też w mur, nie wolno wpuszczać żadnej drewnianej części konstrukcji dachu.

Przy zastosowaniu potrzebnych środków bezpieczeństwa można wówczas od tego przepisu odstąpić, jeżeli według §. 24 ustawy może być użytym do budowy domu materiał nieogniotrwały, lub tam, gdzie dozwolone są izby pod dachem (poddasze).

§. 51.

Rynny.

Dachy budynków od ulic i placów publicznych mają być zaopatrzone w rynny odpowiednich rozmiarów, z kruszcem lub innego nieprzemakalnego materiału. Rury spustowe winny być jak najbliżej muru urządzone i wedle możliwości wprost do kanału wprowadzone. Gdyby to połączone było z trudnościami, zasługującymi na uwzględnienie, należy wylot najwyżej 30 cm. nad chodnikiem umieścić.

§. 52.

Wychodki i zbiorniki kloaczne.

W każdym domu mieszkalnym mają być urządzone wychodki.

W domach piętrowych wychodki umieszczone być muszą w bezpośrednim połączeniu z budynkiem. W parterowych można urządzić je obok w bliskości budynku, tak jednak, ażeby nie były widoczne od ulicy lub placu publicznego. Wychodki należy budować według prawideł higienicznych i takiej objętości, ażeby na każde dwa mieszkania przynajmniej jedna komórka przypadała.

Zbiorniki dla nieczystości z wychodków winny mieć urządzone łatwy i trwały odpływ do jam kloacznych, kanałów lub przyrządów bezkowych, stosownie do systemu odpływu nieczystości w gminie zaprowadzonego.

Rada gminna wyda przepisy obowiązujące co do tego systemu.

Oddalenie zbiorników ma wynosić najmniej 2 m. od granicy sąsiedniej, a najmniej 8 m. od najbliższej studni. W częściach miastach gęsto zabudowanych zbiorniki te winny być murowane na cemencie z dnem nieprzepuszczalnym i zaopatrzone w odpowiednie nakrycie z otworem do czyszczenia.

Przy systemie kanałowym odpływu nieczystości obowiązującym jest budujący urządzić w swojej realności kanały poboczne murowane i kryte, których wymiary wewnętrzne wynosić mają najmniej 60 cm. szerokości, a najmniej 80 cm. wysokości.

§. 53.

Odpływ nieczystości z budynków.

Nawet przy starych budynkach jest bezwarunkowo wzbronione odprowadzanie wszelkich nieczystości z budynków na ulice lub place publiczne.

§. 54.

Balkony i ganki.

Przy budowie balkonów i ganków winna Zwierzchność gminna czuwać nad tem, by przez to nie ucierpiały ani komunikacya publiczna, ani regularność kierunku ulicy. Ganki w budynkach murowanych, służące za wyłączną komunikację do pomieszczeń, muszą być ogniotrwale urządzone.

§. 55.

Przedmioty sięgające na linię frontową ulicy.

Schody przed domami, kraty i poręcze, jakoteż inne tego rodzaju przedmioty nie powinny wystawać po za linię frontową ulicy.

Okna lub okiennice wychodzące na ulicę, a nieumieszczone w wysokości przynajmniej 2 do 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić tak, aby się otwierały na wewnątrz — lub aby w stanie otwartym zupełnie przylegały do muru i nie sterczały nad ulicą. Tak samo mają być urządzone drzwi od ulicy na zewnątrz otwierane.

§. 56.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

Przy głównych ulicach i placach publicznych wolno na froncie stawiać tylko budynki główne. Inne budynki, służące na gospodarze lub podobne cele, jako to: stajnie, wozownie i t. d. mają być w podwórzu umieszczone.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe budynki takie tylko przy froncie ulicy postawionymi być mogły, a względy publiczne nie przemawiały przeciw temu, można na to wyjątkowo pozwolić. W takim wypadku jednak budynki te winny posiadać odpowiednią fasadę.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniej 6 m., a fasada przyczółka domu ma być zastosowaną do fasady frontowej.

§. 57.

Domy parterowe przy głównych ulicach.

Rada gminna może oznaczyć okręg gminy, w którym tylko piętrowe domy stawiać wolno. W takim razie może Rada gminna wyjątkowo dozwolić budowy domu parterowego w tym okręgu, jednak tylko pod warunkiem wyprowadzenia murów w takiej grubości, ażeby w danym razie wybudowanie piętra było możliwem. Przepis ten nie odnosi się jednak do domów w ogrodzie położonych.

§. 58.

Cofnięcie budynków głównych od frontu.

Budynki główne przy ulicach głównych (§. 57.) należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej tych ulic.

Jeżeli przed takimi budynkami ma być urządzonym ogród lub zajazd, cofnięcie od frontu może być dozwolone pod następującymi warunkami:

- a) budynek cofnięty tak winien być budowany, jak to przepisano dla domów frontowych;

- b) odstęp budynku od ulicy nie może wynosić mniej jak 3 m., a placu tego nie wolno użyć na budynki podrzędne, magazyny, składy, lub w inny sposób szpecący;
- c) budynek należy od ulicy odgraniczyć sztachetami.

§. 59.

Chodniki.

Jeżeli w części miasta lub miasteczka, w której staje budynek, są urządzone chodniki, budujący jest obowiązany urządzić chodnik przed domem swoim. Późniejsze jednak utrzymanie chodnika w dobrym stanie należy do gminy.

Chodnik ma być ułożonym z takiego materiału, jaki Rada gminna dla danej ulicy lub części miasta oznaczy.

§. 60.

Grunta niezabudowane.

Przy ulicach i placach głównych winny być wszystkie grunta niezabudowane parkanem lub w inny stosowny sposób zamknięte.

Zwierzchność gminna może rozporządzić, ażeby niezabudowane grunta także przy innych ulicach i placach zostały oparkanione i ogrodzone.

§. 61.

Ogrodzenia, płoty i t. p.

Jaki materiał dozwolany być może do urządzenia ogrodzeń, zastosować się należy do zwyczajów miejscowych.

Odległość odgrodzeń od dróg krajowych, powiatowych i gminnych ma wynosić najmniej 30 centymetrów.

Na odgrodzeniach wzdłuż dróg publicznych, jakoteż na odgrodzeniach takich, które dotyczą zabudowań lub ogrodzeń sąsiednich, nie wolno urządzać ostrzeszków ze słomy, trzciny, szuwaru, pezu, odpadków łądyg konopnych i t. p. łatwo zapalnych przedmiotów.

§. 62.

Fasady domów.

Fasady domów frontowych winny być ile możności zgodne z zasadami dobrego smaku. Wzbronionem jest używanie takich kolorów, które jaskrawością szpecą widok lub rażą oczy.

§. 63.

Studnie.

Gdzie miejscowe stosunki tego wymagają, a nie zachodzą nadzwyczajne trudności, budujący jest obowiązany urządzić na gruncie budowlanym studnię, jeżeli można ją urządzić w odległości od jam kloacnych, kanałów i gnojowisk przepisanych w §. 52. Studnia taka powinna być ocembrowaną, a ocembrowanie to wznosić się o 80 cent. ponad poziom terenu.

§. 64.

Sadzenie drzew między budynkami.

Przy stawianiu budynku słomą, trzcina lub szuwarem pokryć się mającego, cięży na budującym obowiązek, oddzielenia go szeregiem drzew od budynków sąsiednich.

§. 65.

Plantacje.

Zwierzchność gminna jest obowiązana pielegnować starannie istniejące plantacje i urządzać ile możności nowe na pustych placach należących do gminy.

Gdzie na to stosunki miejscowe zezwalają, obowiązana jest Zwierzchność gminna sadzić i utrzymywać drzewa na placach publicznych budynkami otoczonych i przy ulicach obok chodników.

Rozdział III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 66.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkałe ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia Zwierzchności gminnej.

Przed daniem takiego pozwolenia musi odbyć się na miejscu komisyjne zbadanie stanu budynku pod względem sanitarnym i bezpieczeństwa publicznego.

Komisya badająca stan budynku składa się z naczelnika gminy lub jego zastępcy i znawcy technicznego. Komisya zbada czy budowa wykonana zgodna jest z planem zatwierdzonym, czy odpowiada wymaganiom sanitarnym i warunkom bezpieczeństwa publicznego. Według wyniku tych oględzin załatwi Zwierzchność gminna odnośną prośbę budującego.

§. 67.

Termin zamieszkania.

Budynek murowany, podczas wiosny pod dach doprowadzony, a w jesieni narzucony, może być dopiero w następnej wiosnie zamieszkanym. Budynek zaś w jesieni pod dach doprowadzony, a w następnej wiosnie narzucony, może dopiero w jesieni do zamieszkania być oddanym. Gdyby w powyższych okresach czasu tylko niektóre części domu zostały wykonane, może Zwierzchność gminna dać pozwolenie na częściowe zamieszkanie budynku, jeżeli zachodzą warunki określone w ostatnim ustępie § 66.

§. 68.

Taksy za oględziny.

Oględziny nowo wybudowanych domów odbywa Zwierzchność gminna bezpłatnie. Tylko dla znawców nie będących urzędnikami gminnymi uścić ma budujący do rąk Zwierzchności gminnej takse, której wysokość ustanowi Rada gminna.

§. 69.

Oczyszczenie placu budowy.

Właściciel budynku jest obowiązany własnym kosztem po wykonaniu budowy usunąć gruz, ziemię wykopaną i wszystkie inne przedmioty tamujące komunikacje, albo zanieczyszczające ulicę lub plac publiczny, zasypać doły, chodnik lub bruk nadwerżony naprawić, słowem przywrócić do pierwotnego stanu przyległy plac lub ulicę.

§. 70.

Utrzymanie istniejących budynków.

Każdy właściciel budynku jest obowiązany utrzymać go w dobrym stanie, czysto i porządknie. Winien mianowicie zapobiegać wszelkim uszkodzeniom, które mogłyby zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, lub zdrowiu mieszkańców, albo szpecić ulicę lub plac publiczny.

§ 71.

Budynki grożące zawaleniem.

Jeżeli budynek grozi niebezpieczeństwem zawalenia, zarządzi Zwierzchność gminna komisyjne zbadanie stanu rzeczy i poleci właścicielowi z wyznaczeniem stosownego terminu i zagrożeniem następstw prawnych (§. 82.) podług stopnia sprawdzonego niebezpieczeństwa, bądź to

opróżnienie i zabezpieczenie budynku starego aż do wykonania potrzebnych napraw, bądź też częściowe albo nawet całkowite rozebranie budynku.

§. 72.

Naprawa dachów.

W tych częściach obszaru miejskiego, w których w przyszłości tylko domy z dachem ogniotrwałym mogą być budowane (§. 47.), łatanie istniejących dachów gontowych tylko w takich wypadkach jest dozwolone, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe, a pokrycie w tak dobrym stanie zachowane, że wystarczy jednorazowe wyłatanie w granicach czwartej części dachu na każdej połaci.

Przed rozpoczęciem łatania dachu należy uzyskać pozwolenie Zwierzchności gminnej.

Rozdział IV.

Władze wykonawcze.

§. 73.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy.

Zwierzchność gminna daje pozwolenie na budowę (konsens) i przestrzega, ażeby:

- a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu,
- b) zachowano linię regulacyjną i poziom,
- c) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy,
- d) do wykonania budowy używano osób upoważnionych w myśl §. 21. i
- e) tylko dobrego i trwałego materiału.

Przy spostrzeżeniu uchybień winna Zwierzchność gminna w wypadkach pod a), b) i c) wymienionych, wstrzymać dalszą budowę, w wypadku pod d) usunąć nieupoważnionego wykonawcę od dalszej budowy, a w wypadku pod e) zarządzić uprzątnienie z placu budowy materiału za nieodpowiedni uznanego.

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można na ręce naczelnika gminy wnosić rekurs do Rady gminnej w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w §. 3. niniejszej ustawy.

Rekurs od zarządzenia, wstrzymującego budowę rozpoczętą, nie ma mocy odraczającej.

§. 74.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

- a) rozstrzyga rekursy wniesione od rozporządzeń Zwierzchności gminnej;
- b) zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta, zatwierdza go i czuwa nad jego peryodycznym uzupełnieniem przez Zwierzchność gminną;
- c) zatwierdza plany budynków, przeznaczonych na cele gminy lub zakładów gminnych;
- d) zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§. 18);
- e) uchwała plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§. 19);
- f) oznacza części obszaru miejskiego, w których tylko materiał ogniotrwały do budowy użytym być może (§. 24);
- g) postanawia z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Radę powiatową, że w następującym przeciągu lat 10 prywatne budynki parterowe i prywatne budynki piętrowe, nieprzypierające bezpośrednio do ulicy lub placu publicznego, na całym obszarze gminy mogą być stawiane z materiału nieogniotrwałego (§. 24);

- h) uchwała w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem (§. 47);
- i) wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacji (§. 52);
- k) oznacza okręg miasta, w którym tylko piętrowe domy stawiać wolno i daje wyjątkowe pozwolenie na stawianie domu parterowego w tym okręgu (§. 57);
- l) oznacza wysokość taksy dla znawców za oględziny nowo wybudowanych domów (§. 68).

Rekurs w sprawach budowniczych wniesiony do Rady gminnej, winna gmina załatwić merytorycznie najdalej do czterech tygodni od dnia podania. Po upływie tego czasu i po bezskutecznym upływie terminu, naznaczonego Radzie gminnej przez Wydział powiatowy do rozstrzygnięcia rekursu, ma Zwierzchność gminna przedłożyć akta Wydziałowi powiatowemu, który wyda orzeczenie tak, jak gdyby po przystąpieniu Rady gminnej do orzeczenia Zwierzchności do niego rekurs został wniesiony.

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod *b), c), d), e), f), i), k)* określonych, winny być w obrębie gminy ogłoszone. Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem Zwierzchności gminnej rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu dni 30 od ich ogłoszenia.

Do rekursu od uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod *a)* wymienionych służy termin dni 14 od doręczenia tej uchwały; ten rekurs również wnosić należy przez Zwierzchność gminną.

§. 75.

Wydział powiatowy.

Wydział powiatowy załatwia rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej.

§. 76.

Wydział krajowy.

Wydział krajowy załatwia jako ostateczna instancja rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego i Rady powiatowej.

Rekurs ma być wniesiony za pośrednictwem Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 od doręczenia orzeczenia.

§. 77.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami §§. 104, 105, 106 i 107 ustawy gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866. Nr. 19. Dz. u. kr. pozostają nienaruszone.

Rozdział V.

Postanowienia karne.

§. 78.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych objęte ustawą karną, będą dochodzone i karane przez właściwe sądy.

§. 79.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów zawartych w tej ustawie służy prawo karania naczelnikowi gminy z dwoma assessorami. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i do wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego grzywną od 5 do 100 zł. w. a., a w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej aresztem od 24 godzin do 20 dni.

§. 80.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym, wydanym w myśl §. 79., mają być w terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu wnoszone do c. k. Starostwa za pośrednictwem Zwierzchności gminnej.

§. 81.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

Jeżeli budowa została całkiem lub częściowo wykonaną bez konsensu lub wbrew zatwierdzonemu planowi, winna Zwierzchność gminna, niezależnie od natychmiastowego wstrzymania budowy (§. 73) wydać orzeczenie, czyli i o ile wykonana budowa może być pozostawiona, czyli też ma być zmieniona, lub zupełnie zniesiona.

Przeciw orzeczeniu Zwierzchności gminnej służy zwykła droga rekursu wszystkim stronom interesowanym.

Niezależnie od tego może nastąpić ukaranie winnego, w myśli §§. 78. i 79.

§. 82.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynków pomimo nałożenia kary za niedotrzymanie pierwszego terminu nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczonym terminie prawomocnego polecenia władz powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

Rozdział VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 83.

Zasadnicze postanowienie.

Budowle na gruntach obszaru dworskiego, położonych pośród zabudowań gminy, w których niniejsza ustawa obowiązuje, podlegają również postanowieniom tej ustawy.

§. 84.

Zwierzchność gminna i Rada gminna.

Wykonywanie wszystkich czynności policyi budowniczej na tych częściach obszaru dworskiego, które leżą pośród zabudowań gminy, należy do zakresu Zwierzchności gminnej i Rady gminnej.

Co do karczem i szynkowni, w których stósownie do postanowienia §. 7, ustawy o obszarach dworskich z dnia 12. Maja 1866. Nr. 20 Dz. u. kr. sprawowanie policyi miejscowej należy do gminy, tudzież co do stajni, szop i tym podobnych zabudowań należących do karczem lub szynkowni tego rodzaju, należy również wykonanie przepisów niniejszej ustawy w całej pełni do Zwierzchności, względnie do Rady gminnej.

Nadto, jeżeli budynek na obszarze dworskim stawiany, łączy się bezpośrednio z zabudowaniami na terytorium gminy, lub od tych zabudowań mniej niż o 30 metrów jest oddalony, ma prawo odnośna Zwierzchność gminna żądać, ażeby budowa zastosowaną została do postanowień niniejszej ustawy.

Żądanie to ma być przedłożone Wydziałowi Rady powiatowej, który je bada i o niem rozstrzyga z prawem powstrzymania zamierzonej lub rozpoczętej budowy.

Izba w głosowaniu uchwała powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Przemawia p. Antoniewicz pod względem formalnym i uprasza JE. Marszałka o zarządzenie, iżby przedłożenia do 3go czytania rozdawano pp. posłom także w języku ruskim.

Na wezwanie JE. Marszałka przystępuje Izba do obrad nad punktem pierwszym porządku dziennego którym jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia osady Pawłowy z Krzywem i Capłapami w powiecie Jarosławskim ze związku gminy Majdanu i utworzenia zeń samoistnej gminy.

Sprawozdawca poseł Smolka uwolniony od czytania sprawozdania wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Madeyskiego w przedmiocie reformy postępowania sądowego w sprawach niespornych.

Sprawozdawca poseł Fruchtman uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

a) ażeby w sposób odpowiedni zbadał potrzebę reformy postępowania sądowego w sprawach niespornych, a zwłaszcza w sprawach spadkowych i opiekuńczych; tudzież

b) ażeby na najbliższej sesji sejmowej przedstawił zasady mające służyć za podstawę do ustawy o postępowaniu sądowym w sprawach niespornych dla naszego kraju, o której wniesienie w drodze konstytucyjnej należałoby wezwać c. k. Rząd.

Izba w głosowaniu uchwała ustęp a) i b) oddzielnie zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji podatkowej o wniosku posła Władysława hr. Koziębrodzkiego w sprawie poboru podatków w gminach.

Sprawozdawca poseł Romer uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd:

1. aby pobór podatków w gminach uregulował w ten sposób, iżby zwierzchności gminne od pobierania podatków uwolnione były;

2. aby zanim żądanie wyrażone w ustępie pierwszym spełnione będzie, postarał się o rzeczywiste wykonywanie ścisłego nadzoru nad zwierzchnościami gminnymi, pobierającymi od kontrybuentów podatki, i aby w tym celu odpowiednio pomnożył siły c. k. Urzędów podatkowych.

W rozprawie ogólnej przemawia p. ks. Siczynski i wnosi następującą poprawkę do ust. 1. wniosku komisji:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najspieszniej uregulował drogą ustawodawczą pobór podatków gminnych

i do ustępu 2.:

Wzywa się c. k. Rząd, aby postarał się o rzeczywiste wykonywanie ścisłego nadzoru nad zwierzchnościami gminnymi, pobierającymi podatki od kontrybuentów i aby dalszemi rozporządzeniami i przepisami powstrzymał nieprawidłowości zachodzące przy poborze podatków w gminach, żeby powiększył etat c. k. urzędników płatnych przy c. k. Urzędach podatkowych.

Izba popiera dostatecznie obie poprawki.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp 1. wniosku komisji.

Przemawia p. Abrahamowicz, Koziembrodzki Wł. i wnosi uchwalenie ustępu 1. według brzmienia jego wniosku.

Przemawia sprawozdawca.

JE. Marszałek podaje pod głosowanie poprawkę p. ks. Siczynskiego do ustępu 1. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp I. według poprawki p. ks. Siczynskiego.

JE. Marszałek podaje pod głosowanie poprawkę p. ks. Siczynskiego do ustępu 2. wniosku komisji.

Izba w głosowaniu uchwała ustęp 2. zgodnie z wnioskiem p. ks. Siczynskiego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji górniczej z petycji Władysława Chmielowskiego i Mieczysława Michniewicza w Bieczu o udzielenie zwrotnej subwencji dla rozwinięcia kopalni ropy w Korczynie.

Sprawozdawca p. Łubieński czyta:

L. s. 311 pet. 240. Sprawozdanie komisji górniczej o petycji Władysława Chmielowskiego i Mieczysława Michniewicza w Bieczu o udzielenie zwrotnej subwencji dla rozwinięcia kopalni ropy w Korczynie.

Komisja górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Władysława Chmielowskiego i Mieczysława Michniewicza o subwencję dla prowadzenia kopalni naftowej w Korczynie przechodzi się do porządku dziennego.

Podczas odczytywania sprawozdania przewodnictwo obejmuje zastępca Marszałka krajowego.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej o wniosku posła Uderskiego.

Sprawozdawca poseł Chrzanowski uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby w razie budowania drogi żelaznej państwowej lub drogi żelaznej gwarantowanej lub subwencyonowanej przez państwo, dzielone na części całą linię kolei mającej się budować i rozpisywano licytacje oddzielnie na budowę każdej z tych części drogi żelaznej, a przy równych warunkach dawano pierwszeństwo przedsiębiorcom krajowym.

2. Sejm wyraża uprawnione żądanie, aby ministerstwo wojny przy budowach wykonywanych przez przedsiębiorców, dawało pierwszeństwo przedsiębiorcom krajowym, jeśli ci podejmują się budowy pod takimi samymi warunkami jak przedsiębiorcy zakrajowi.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby poczynił odpowiednie kroki, iżby ministerstwo wojny rozpisywało dostawy potrzeb dla armii w ten sposób, aby ułatwić spółkom rękodzielników i producentów krajowych wzięcie udziału w tych dostawach, przynajmniej dla wojsk w kraju naszym stojących, i aby przy równych warunkach dało pierwszeństwo spółkom krajowym.

Przemawia radca Nam. Laskowski jako komisarz rządowy.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała ustęp 1., 2 i 3. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku posła hr. Jana Stadnickiego w przedmiocie zmiany ustaw szkolnych.

Sprawozdawca poseł Czerkawski uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd ponownie, ażeby poczynił stosowne kroki w celu rewizji państwowych ustaw szkolnych, o ile one w teraźniejszej swej osnowie z uszczerbkiem autonomii krajowej przekraczają zakreślone w ustawie zasadniczej z dnia 21. Grudnia 1867. Dz. u. p. Nr. 141. §. 11. lit. i) i §. 12. ustawodawstwu państwowemu granice, a w szczególności zostawił ustawodawstwu krajowemu należący mu się wpływ także i uregulowanie sprawy wykształcenia nauczycieli ludowych.

Izba w głosowaniu uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej z projektu Wydziału krajowego tudzież z petycji kilku rad powiatowych i kilku gmin względem zmiany niektórych postanowień ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873 i z dnia 2. Lutego 1885 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci.

Sprawozdawca poseł Zoll uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z reformą ustaw szkolnych, o ile dotyczy projektu niektórych zmian w ustawach z dnia 2. Maja 1873 (L. 250 Dz. u. i rozp. kr.) i z d. 2. Lutego 1885 (L. 29. Dz. u. i rozp. kr.) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci zwraca się Wydziałowi krajowemu z dołączeniem petycji Wydziału Rady powiatowej w Buczaczu, Rady szkolnej miejscowej w Mostkach, Wydziału Rady powiatowej w Tarnowie, w Starem mieście, w Stryju, wreszcie gmin Siedlce, Librantowa, Słowikowa, Janczowa, Miłkowa, Łęka ad Siedlec, tudzież gmin Straszęcin i Śmierdzącej do ponownego zbadania w kierunku, wskazanym w sprawozdaniu komisji i złożenia sprawozdania na następnej sesji sejmowej.

Izba w głosowaniu uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej z petycji p. Mieczysława z Lubomierza Tretera w sprawie reasumpcyi likwidacyi wynagrodzenia za zniesione powinności urbarjalne w Dźwiniaczu górnym.

Sprawozdawca p. Rogoyski czyta:

L. s. 737, pet. 618. Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji p. Mieczysława z Lubomierza Tretera w sprawie reasumpcyi likwidacyi wynagrodzenia za zniesione powinności urbarjalne w Dźwiniaczu górnym.

Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję p. Mieczysława Tretera w sprawie reasumpcyi likwidacyi wynagrodzenia za zniesione powinności urbarjalne w Dźwiniaczu górnym, odstępuje się c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Przemawia p. Romanowicz i wnosi, ażeby zmienić wniosek komisji o tyle, iżby brzmiał: „Petycję odstępuje się Rządowi do zbadania i załatwienia“.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem p. Romanowicza.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej z petycji gminy Łagiewniki, gminy Borek Fałęcki i gminy Jugowice o wydzielenie z okręgu sądowego w Skawinie a przyłączenie do Sądu powiatowego w Podgórzu:

Sprawozdawca p. Weigel czyta:

L. s. 437, p. 345. Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji gminy Łagiewniki do L. s. 437 p. 345, tudzież gminy Borek Fałęcki do L. s. 645 p. 530 i gminy Jugowice do L. s. 646 p. 531 o wydzielenie z okręgu sądowego w Skawinie, a przyłączenie do Sądu powiatowego w Podgórzu.

Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy Łagiewniki do L. s. 437 p. 345, tudzież gminy Borek Fałęcki do L. s. 645 p. 530 i gminy Jugowice do L. s. 646 p. 531 o wydzielenie z okręgu sądowego w Skawinie, a przyłączenie do Sądu powiatowego w Podgórzu, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z wyższym Sądem krajowym w Krakowie i przedłożenia wyniku na najbliższej sesji sejmowej.

Izba w głosowaniu uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej o wniosku Wydziału krajowego co do projektu statutu komisji dla spraw przemysłowych.

Sprawozdawca p. Weigel uwolniony od czytania sprawozdania prostuje drobną pomyłkę druku i przedstawia następujący projekt statutu:

Projekt statutu komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

§. 1.

Zadaniem komisji krajowej dla spraw przemysłowych, działającej przy Wydziale krajowym, jest podniesienie przemysłu krajowego w ogóle, dalej opieka nad przemysłem domowym i ręko-dzielniczym, w szczególności zaś udoskonalenie i rozpowszechnienie fachowej nauki przemysłowej.

§. 2.

Sprawami tyczącymi się fachowej nauki przemysłowej w szkołach zakładanych i utrzymywanych kosztem kraju, lub subwencyonowanych z funduszków krajowych, zawiaduje komisya w zastępstwie Wydziału krajowego, mianowicie:

a) Postanawia w granicach budżetu krajowego przez Sejm uchwalonego o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, utrzymywanych kosztem kraju, powiatów i gmin, towarzystw lub osób prywatnych. Przeprowadza w tym celu z temi korporacyami i osobami rokowania względem przykładania się do kosztów założenia i utrzymywania tych zakładów, dalej względem ich urządzenia, zatwierdza statuta, regulamina, plany nauk dla tych szkół i warsztatów. Powołuje nauczycieli dla szkół, utrzymywanych z funduszu krajowego, zatwierdza wybór nauczycieli dla szkół, zakładanych przez gminy i powiaty a zasilanych z funduszu krajowego, o ile według statutu organizacyjnego założyciele mają zastrzeżone mianowanie nauczycieli. — Sprawuje nadzór i zwierzehne kierownictwo tych zakładów, jużto przez członków, których wysyła z grona swego dla inspekyi, jużto przez osobnych, na wniosek komisji krajowej przez Wydział krajowy mianowanych inspektorów krajowych, których zakres czynności i obowiązku określa osobny regulamin i instrukcyja, i zdaje o stanie tych szkół i warsztatów naukowych sprawę Sejmowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału krajowego.

b) Udziela zasiłki z kredytu rocznego, jakie Sejm przyzwoli na cele nauki przemysłowej dla fachowych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, założonych przez c. k. Rząd i utrzymywanych kosztem skarbu Państwa, i przeprowadza w tym celu poprzednie rokowania z c. k. Rżadem.

c) Urządza wystawy krajowych wyrobów przemysłu, w szczególności wystawy wyrobów szkół i warsztatów, o których mowa w ustępie a) i wystawy wzorów, modeli i narzędzi rękodzielniczych.

d) Udziela stypendya lub zasiłki uczniom szkół i warsztatów naukowych, oraz osobom, posiadającym wiadomości techniczno-przemysłowe dla uzupełnienia wykształcenia zawodowego w kraju lub za granicą.

e) Bada stosunki i potrzeby przemysłu domowego i rękodzielniczego w kraju, zbiera daty statystyczne i wysyła ludzi zawodowych za granicę dla poznania warunków obcej produkcji przemysłowej.

f) Ma staranie o rozwój muzeów przemysłowych w kraju.

§. 3.

W sprawach, w których chodzi o popieranie interesów wykształcenia umysłowego przez Państwo i jeśli rząd zasięga osobnych informacyj albo komisya uważa potrzebę wyrazić c. k. Rządowi swoje zapatrywanie i życzenia, korespondencya i porozumiewanie się następuje za pośrednictwem Namiestnika.

§. 4.

We wszystkich sprawach i czynnościach podejmowanych dla popierania przemysłu innymi środkami jak wyliczonymi w §. 2., służy komisya Wydziałowi krajowemu jako organ doradczy, przedewszystkiem zaś w sprawach rozdawnictwa pożyczek i zapomóg na cele popierania przemysłu z przeznaczonych na to w budżecie krajowym funduszów.

Komisji służy prawo przedstawiania Wydziałowi krajowemu wniosków i opinii we wszelkich sprawach, dotyczących się rozwoju przemysłu.

Wydział krajowy będzie podawał do wiadomości komisji wszystkie akta odnoszące się do spraw przemysłowych.

§. 5.

Komisya zestawia swój budżet i przedkłada go Wydziałowi krajowemu co do wniosków względem wysokości rocznej dotacyi z funduszu krajowego, potrzebnej na pokrycie wydatków, połączonych z czynnościami w §. 2. wyszczególnionymi, w celu wyjednania przyzwolenia Sejmu.

Przyzwolonemi funduszami zarządza komisya i zdaje z nich liczbę.

§. 6.

W skład komisji wchodzi:

a) Marszałek krajowy jako przewodniczący;

b) Członek Wydziału krajowego, to jest szef departamentu, do którego należą sprawy przemysłowe;

c) Osoby powołane na członków stałych przez Wydział krajowy;

Komisya krajowa tak złożona ma prawo powołać drugie tyle członków do grona swego, ilu ich mianował Wydział krajowy.

Po upływie kadencji sejmowej i z rozpoczęciem nowej kadencji, ustępują członkowie powołani czy to przez Wydział krajowy, czy też przez komisya, — jeśli na nowo wybranymi nie zostaną.

§. 7.

Marszałek krajowy jest prezesem komisji.

Zastępuje go w razie przeszkody pierwszy lub drugi Wice-Prezes, których wybiera komisya.

Na wypadek nieobecności i tychże, przewodniczy i urzęduje zamiast nich, członek Wydziału krajowego zasiadający w komisji.

§. 8.

Do ważności uchwał potrzeba obecności Prezesa lub jego zastępcy i najmniej sześciu Członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów obecnych na posiedzeniu Członków, a w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

§. 9.

Komisja krajowa ma prawo:

- a) Wyznaczyć z grona swego stałe sekcye dla pewnych działów czynności;
- b) tworzyć z członków swych komisye dla zbadania i przygotowania spraw;
- c) powoływać osoby z poza grona swego na delegatów do prowadzenia czynności, przez komisję wskazanych w jej zastępstwie;

Wydział krajowy powołuje w miarę potrzeby w poszczególnych wypadkach znawców zawodowych z grona profesorów, techników, z Izb handlowych i przemysłowych, z towarzystw technicznych lub pedagogicznych, albo też przemysłowców fachowych — do udziału w naradach komisji z głosem doradczym.

§. 10.

Zwyczajne zebrania komisji odbywają się cztery razy do roku, mianowicie: w Styczniu, w Kwietniu, w Czerwcu i w Październiku każdego roku.

Biuro komisji ma rozesłać Członkom na 14 dni przed każdym posiedzeniem porządek dzienny obrad.

Nadzwyczajne zebrania komisji zwołuje jej Przewodniczący, ilekroć uzna potrzebę, lub jeżeli zażąda tego najmniej trzech Członków z oznaczeniem spraw, dla których domagają się nadzwyczajnego zebrania komisji.

W sprawach mniej ważnych, a nie cierpiących zwłoki, może przewodniczący zwołać posiedzenie nadzwyczajne, złożone tylko z członków miejscowych.

§. 11.

Organem wykonawczym komisji jest szef Departamentu II. Wydziału krajowego. Dla spraw komisji ustanowiony zaś będzie osobny sekretarz, którego komisya mianuje i płaci i którego obowiązki w instrukcyi określa.

§. 12.

Pisma wychodzące z komisji, mają być zaopatrzone podpisem Prezesa, jednego z zastępców lub jej kierownika.

Z władzami w kraju koresponduje komisya bezpośrednio, z Wydziałem krajowym zaś znosi się komisya w krótkiej drodze.

§. 13.

Członkowie wykonujący czynności z polecenia komisji poza miejscem zamieszkania, otrzymują dyety 5 zł., za każdy dzień użyty do czynności, i jako zwrot kosztów podróży: za podróż koleją żelazną opłatę I kl., a za podróż drogą pocztową po 1 zł. 50 ct. za miriametr.

§. 14.

Delegaci i korespondenci mają prawo żądać zwrotu wydatków, poniesionych z powodu doręczonej czynności. Korespondentom mogą być przyznawane remuneracye w kwotach ryczałtowych, według uznania komisji.

§. 15.

Mianowani przez Wydział krajowy lub przez komisję członkowie, którzy nie wzięli udziału w trzech po sobie następujących posiedzeniach komisji i nieusprawiedliwili swej nieobecności, przestają być członkami komisji, a w ich miejsce powoła Wydział krajowy, a względnie komisya — na resztę kadencji innego członka.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Pietruski i stawia następujący dostatecznie poparty wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przesyła sprawozdanie komisji przemysłowej o wniosku Wydziału krajowego co do projektu statutu komisji dla spraw przemysłowych, Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby w myśl przedłożonego Wysokiej Izbie wniosku do statutu krajowego, wydał statut dla komisji przemysłowej.

Przemawia p. Bobrzyński, p. Pietruski.

Przemawia sprawozdawca.

Podczas przemawiania sprawozdawcy JE. Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót.

Po przemówieniu sprawozdawcy JE. Marszałek podaje pod głosowanie wniosek p. Pietruskiego.

Izba w głosowaniu oświadcza się przeciw wnioskowi p. Pietruskiego.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Projekt statutu komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

§. 1.

Zadaniem komisji krajowej dla spraw przemysłowych, działającej przy Wydziale krajowym, jest podniesienie przemysłu krajowego w ogóle, dalej opieka nad przemysłem domowym i rękodzielnictwem, w szczególności zaś udoskonalenie i rozpowszechnienie fachowej nauki przemysłowej.

Przemawia p. St. Badeni.

Przemawia sprawozdawca, p. St. Badeni przemawia powtórnie pod względem formalnym i wnosi wstawienie wyrazów przed projektem statutu mianowicie: „Wysoki Sejm raczy uchwalić“.

Izba popiera wniosek p. St. Badeniego.

J. E. Marszałek przemawia pod względem formalnym.

Przemawia sprawozdawca, p. Romanowicz i p. Chrzanowski.

P. Bobrzyński wnosi, ażeby opuścić wyrazy „Projekt statutu“, natomiast umieścić wyraz „Statut“.

Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę.

Izba w głosowaniu uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji i poprawką p. Bobrzyńskiego.

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

Sprawami, tyjącemi się fachowej nauki przemysłowej w szkołach zakładanych i utrzymywanych kosztem kraju, lub subwencjonowanych z funduszy krajowych, zawiaduje komisya w zastępstwie Wydziału krajowego, mianowicie:

a) Postanawia w granicach budżetu krajowego przez Sejm uchwalonego o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, utrzymywanych kosztem kraju powiatów i gmin, towarzystw lub osób prywatnych. Przeprowadza w tym celu z temi korporacyami lub osobami rokowania względem przykładania się do kosztów założenia i utrzymywania tych zakładów, dalej względem ich urządzenia, zatwierdza ich statuta, regulamina, plany nauk dla tych szkół i warsztatów. Powołuje nauczycieli dla szkół utrzymywanych z funduszu krajowego, o ile według statutu organizacyjnego założyciele mają zastrzeżone mianowanie nauczycieli. — Sprawuje nadzór i zwierzehne kierownictwo tych zakładów, jużto przez członków, których wysyła z grona swogo dla inspekyi, jużto przez osobnych na wniosek komisji krajowej przez Wydział krajowy mianowanych inspektorów krajowych, których zakres czynności i obowiązku określa osobny regulamin i instrukcyja, i zdaje o stanie tych szkół i warsztatów naukowych sprawę Sejmowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału krajowego.

b) Udziela zasiłki z kredytu rocznego, jaki Sejm przyzwoli na cele nauki przemysłowej dla fachowych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, założonych przez c. k. Rząd i utrzymywanych kosztem skarbu Państwa, i przeprowadza w tym celu poprzednie rokowania z c. k. Rządem.

c) Urządza wystawy krajowych wyrobów przemysłu, w szczególności wystawy wyrobów szkół i warsztatów, o których mowa w ustępie a) i wystawy wzorów, modeli i narzędzi rękodzielniczych.

d) Udziela stypendya lub zasiłki uczniom szkół i warsztatów naukowych, oraz osobom, posiadającym wiadomości techniczno-przemysłowe dla uzupełnienia wykształcenia zawodowego w kraju lub zagranicą.

e) Bada stosunki i potrzeby przemysłu domowego i rękodzielniczego w kraju, zbiera daty statystyczne i wysyła ludzi zawodowych za granicę dla poznania warunków obcej produkeyi przemysłowej.

f) Ma staranie o rozwój muzeów przemysłowych w kraju.

Izba uchwała §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji.

Posel Henzel wnosi przyjęcie *en bloc* tych paragrafów, do których nie będą zgłoszone poprawki.

Izba uchwała wniosek p. Henzla.

P. Pietruski zapowiada poprawki do §. 5. i 11.

J. E. Marszałek poddaje pod głosowanie §§. 3. i 4. w brzmieniu następującem :

§. 3.

W sprawach, w których chodzi o popieranie interesów wykształcenia przemysłowego przez Państwo i jeśli Rząd zasięga osobnych informacyj albo komisya krajowa uważa potrzebę wyrazić c. k. Rządowi swoje zapatrywanie i życzenia, korospondencyja i porozumiewanie się następuje za pośrednictwem Namiestnika.

§. 4.

We wszystkich sprawach i czynnościach podejmowanych dla popierania przemysłu innymi środkami jak wyliezonymi w §. 2., służy komisya krajowa Wydziałowi krajowemu jako organ doradczy, przedewszystkiem zaś w sprawach rozdawnictwa pożyczek i zapomóg na cele popierania przemysłu z przeznaczonych na to w budżecie krajowym funduszków.

Komisji służy prawo przedstawiania Wydziałowi krajowemu wniosków i opinii we wszelkich sprawach, tyczących się rozwoju przemysłu.

Wydział krajowy będzie zaś podawał do wiadomości komisji wszystkie akta odnoszące się do spraw przemysłowych.

Izba w głosowaniu uchwala następnie §§. 3. i 4. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 5.

Komisja zestawia swój budżet i przedkłada go Wydziałowi krajowemu co do wniosków względem wysokości rocznej dotacji z funduszu krajowego, potrzebnej na pokrycie wydatków, połączonych z czynnościami w §. 2. wyszczególnionymi, w celu wyjednania przyzwolenia Sejmu.

Przyzwolonymi funduszami zarządza komisja i zdaje z nich liczbę.

Przemawia p. Pietruski i wnosi następujący dodatek do §. 5.:

„Wszakże każdy wydatek przez komisję uchwalony, potrzebuje zatwierdzenia Wydziału krajowego“.

Sprawozdawca przyjmuje powyższy wniosek p. Pietruskiego.

Izba w głosowaniu uchwala §. 5. zgodnie z wnioskiem komisji i z poprawką p. Pietruskiego.

Następnie uchwala Izba §§. 6., 7., 8., 9. i 10. zgodnie z wnioskiem komisji w brzmieniu następującem:

§. 6.

W skład komisji wchodzi:

a) Marszałek krajowy jako przewodniczący;

b) Członek Wydziału krajowego, to jest szef departamentu, do którego należą sprawy przemysłowe;

c) Osoby powołane na członków stałych przez Wydział krajowy.

Komisja krajowa tak złożona ma prawo powołać drugie tyle członków do grona swego ile ich mianował Wydział krajowy.

Po upływie kadencji sejmowej i z rozpoczęciem nowej kadencji, ustępują członkowie powołani czy to przez Wydział krajowy, czy też przez komisję, — jeśli na nowo wybranymi nie zostaną.

§. 7.

Marszałek krajowy jest prezesem komisji.

Zastępuje go w razie przeszkody pierwszy lub drugi Wice-Prezes, których wybiera komisja.

Na wypadek nieobecności i tychże, przewodniczy i urzęduje zamiast nich członek Wydziału krajowego zasiadający w komisji.

§. 8.

Do ważności uchwał potrzeba obecności Prezesa lub jego zastępcy, i najmniej sześciu Członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów obecnych na posiedzeniu Członków, a w razie równości głosów rozstrzyga Przewodniczący.

§. 9.

Komisja krajowa ma prawo:

a) Wyznaczyć z grona swego stałe sekcye dla pewnych działów czynności;

b) tworzyć z Członków swych komisye dla zbadania i przygotowania spraw;

c) powoływać osoby z poza grona swego na delegatów do prowadzenia czynności, przez komisję krajową wskazanych, w jej zastępstwie;

Wydział krajowy powołuje w miarę potrzeby w poszczególnych wypadkach znawców zawodowych z grona profesorów, techników; z Izb handlowych i przemysłowych, z towarzystw technicznych lub pedagogicznych, albo też przemysłowców fachowych — do udziału w naradach komisji z głosem doradczym.

§. 10.

Zwyczajne zebranie komisji odbywa się cztery razy do roku, mianowicie: w Styczniu, w Kwietniu, w Czerwcu i w Październiku każdego roku.

Biuro komisji ma rozesłać Członkom na 14 dni przed każdym posiedzeniem porządek dzienny obrad.

Nadzwyczajne zebrania komisji zwołuje jej Przewodniczący, ilekroć uzna potrzebę, lub jeżeli zażąda tego najmniej trzech członków z oznaczeniem spraw, dla których domagają się nadzwyczajnego zebrania komisji.

W sprawach mniej ważnych, a nie cierpiących zwłoki, może przewodniczący zwołać posiedzenie nadzwyczajne, złożone tylko z członków miejscowych.

Sprawozdawca czyta:

§. 11.

Organem wykonawczym komisji jest szef Departamentu II. Wydziału krajowego dla spraw komisji ustanowiony zaś będzie osobny sekretarz, którego komisya mianuje i płaci i którego obowiązki w instrukcyi zakreśla.

Przemawia p. Pietruski i wnosi następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Do §. 11.

Opuścić pierwszy ustęp §. 11. mianowicie wyrazy: „Organem wykonawczym jest szef Departamentu II. Wydziału krajowego“, a natomiast umieścić: „Biuro komisji zostaje pod kierownictwem szefa Departamentu II. Wydziału krajowego“, następnie opuścić słówko: „zaś“.

Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę imieniem komisji.

Izba w głosowaniu uchwala §. 11. zgodnie z wnioskiem komisji i z poprawką p. Pietruskiego.

Następnie uchwala Izba §§. 12., 13., 14. i 15. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, w brzmieniu następującem:

§. 12.

Pisma wychodzące z komisji mają być zaopatrzone podpisem Prezesa, jednego z zastępców lub jej kierownika.

Z władzami w kraju koresponduje komisya bezpośrednio, z Wydziałem krajowym zaś znosi się komisya krajowa w krótkiej drodze.

§. 13.

Członkowie wykonujący czynności z polecenia komisji poza miejscem zamieszkania, otrzymują diety 5 zł. za każdy dzień użyty do czynności i jako zwrot kosztów podróży: za podróż kolejną żelazną opłatę I. kl., a za podróż drogą pocztową po 1 zł. 50 ct. za miriametr.

§. 14.

Delegaci i korespondenci mają prawo żądać zwrotu wydatków, poniesionych z powodu poruczonej czynności. Korespondentom mogą być przyznawane remuneracye w kwotach ryczałtowych, według uznania komisji.

§. 15.

Mianowani przez Wydział krajowy lub przez komisję członkowie, którzy nie wzięli udziału w trzech po sobie następujących posiedzeniach komisji i nieusprawiedliwili swej nieobecności, przestają być członkami komisji, a w ich miejsce powoła Wydział krajowy, a względnie komisya — na resztę kadencji innego członka.

Sprawozdawca czyta tytuł w brzmieniu następującem:

„Statut komisji krajowej dla spraw przemysłowych“.

Izba w głosowaniu przyjmuje powyższy tytuł bez rozprawy i uchwała statut powyższy w brzmieniu następującem:

Statut komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

§. 1.

Zadaniem komisji krajowej dla spraw przemysłowych, działającej przy Wydziale krajowym jest podniesienie przemysłu krajowego w ogóle, dalej opieka nad przemysłem domowym i rękodzielniczym, w szczególności zaś udoskonalenie i rozpowszechnienie fachowej nauki przemysłowej.

§. 2.

Sprawami tyjącemi się fachowej nauki przemysłowej w szkołach zakładanych i utrzymywanych kosztem kraju, lub subwencyonowanych z funduszków krajowych, zawiaduje komisya w zastępstwie Wydziału krajowego, mianowicie:

a) Postanawia w granicach budżetu krajowego przez Sejm uchwalonego o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, utrzymywanych kosztem kraju, powiatów i gmin, towarzystw lub osób prywatnych. Przeprowadza w tym celu z temi korporacyami i osobami rokowania względem przykładania się do kosztów założenia i utrzymywania tych zakładów, dalej względem ich urządzenia, zatwierdza statuta, regulamina, plany nauk dla tych szkół i warsztatów. Powołuje nauczycieli dla szkół, utrzymywanych z funduszu krajowego, zatwierdza wybór nauczycieli dla szkół, zakładanych przez gminy i powiaty a zasilanych z funduszu krajowego, o ile według statutu organizacyjnego założyciele mają zastrzeżone mianowanie nauczycieli. — Sprawuje nadzór i zwierzehne kierownictwo tych zakładów, jużto przez członków, których wysyła z grona swego dla inspekyi, jużto przez osobnych, na wniosek komisji krajowej przez Wydział krajowy mianowanych inspektorów krajowych, których zakres czynności i obowiązku określa osobny regulamin i instrukcyja, i zdaje o stanie tych szkół i warsztatów naukowych, sprawę Sejmowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału krajowego.

b) Udziela zasiłki z kredytu rocznego, jakie Sejm przyzwoli na cele nauki przemysłowej dla fachowych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, założonych przez c. k. Rząd i utrzymywanych kosztem skarbu Państwa, i przeprowadza w tym celu poprzednie rokowania z c. k. Rządem.

c) Urządza wystawy krajowych wyrobów przemysłu, w szczególności wystawy wyrobów szkół i warsztatów, o których mowa w ustępie a) i wystawy wzorów, modeli i narzędzi rękodzielniczych.

d) Udziela stypendya lub zasiłki uczniom szkół i warsztatów naukowych, oraz osobom, posiadającym wiadomości techniczno-przemysłowe dla uzupełnienia wykształcenia zawodowego w kraju lub zagranicą.

e) Bada stosunki i potrzeby przemysłu domowego i rękodzielniczego w kraju, zbiera daty statystyczne i wysyła ludzi zawodowych za granicę dla poznania warunków obcej produkcji przemysłowej.

f) Ma staranie o rozwój muzeów przemysłowych w kraju.

§. 3.

W sprawach, w których chodzi o popieranie interesów wykształcenia umysłowego przez Państwo i jeśli Rząd zasięga osobnych informacji albo komisya uważa potrzebę wyrazić e. k. Rządowi swoje zapatrywanie i życzenia, korespondencya i porozumiewanie się następuje za pośrednictwem Namiestnika.

§. 4.

We wszystkich sprawach i czynnościach podejmowanych dla popierania przemysłu innymi środkami jak wyliczonymi w §. 2., służy komisya Wydziałowi krajowemu jako organ doradczy, przedewszystkiem zaś w sprawach rozdawnictwa pożyczek i zapomóg na cele popierania przemysłu z przeznaczonych na to w budżecie krajowym funduszów.

Komisji służy prawo przedstawiania Wydziałowi krajowemu wniosków i opinii we wszelkich sprawach, dotyczących się rozwoju przemysłu.

Wydział krajowy będzie podawał do wiadomości komisji wszystkie akta odnoszące się do spraw przemysłowych.

§. 5.

Komisya zestawia swój budżet i przedkłada go Wydziałowi krajowemu co do wniosków względem wysokości rocznej dotacji z funduszu krajowego, potrzebnej na pokrycie wydatków, połączonych z czynnościami w §. 2. wyszczególnionymi, w celu wyjednanania przyzwolenia Sejmu.

Przyzwolonemi funduszami zarządza komisya i zdaje z nich liczbę.

Wszakże każdy wydatek, przez komisją uchwalony, potrzebuje zatwierdzenia Wydziału krajowego.

§. 6.

W skład komisji wchodzi:

- a) Marszałek krajowy jako przewodniczący;
- b) Członek Wydziału krajowego, to jest szef departamentu, do którego należą sprawy przemysłowe;
- c) Osoby powołane na członków stałych przez Wydział krajowy;

Komisya krajowa tak złożona ma prawo powołać drugie tyle członków do grona swego, ilu ich mianował Wydział krajowy.

Po upływie kadencji sejmowej i z rozpoczęciem nowej kadencji, ustępują członkowie powołani czy to przez Wydział krajowy, czy też przez komisją, — jeśli na nowo wybranymi nie zostaną.

§. 7.

Marszałek krajowy jest prezesem komisji.

Zastępuje go w razie przeszkody pierwszy lub drugi Wice-Prezes, których wybiera komisya.

Na wypadek nieobecności i tychże, przewodniczy i urzęduje zamiast nich członek Wydziału krajowego zasiadający w komisji.

§. 8.

Do ważności uchwał potrzeba obecności Prezesa lub jego zastępcy i najmniej sześciu Członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów obecnych na posiedzeniu Członków, a w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

§. 9.

Komisya krajowa ma prawo:

- a) Wyznaczyć z grona swego stałe sekeye dla pewnych działów czynności;
- b) tworzyć z członków swych komisye dla zbadania i przygotowania spraw;
- c) powoływać osoby z poza grona swego na delegatów do prowadzenia czynności, przez komisye wskazanych w jej zastępstwie;

Wydział krajowy powołuje w miarę potrzeby w poszczególnych wypadkach znawców zawodowych z grona profesorów, techników, z Izb handlowych i przemysłowych, z towarzystw technicznych lub pedagogicznych, albo też przemysłowców fachowych — do udziału w narsdach komisji z głosem doradczym.

§. 10.

Zwyczajne zebrania komisji odbywają się cztery razy do roku, mianowicie: w Styczniu, w Kwietniu, w Czerwcu i w Październiku każdego roku.

Biuro komisji ma rozesłać Członkom na 14 dni przed każdym posiedzeniem porządek dzienny obrad.

Nadzwyczajne zebrania komisji zwołuje jej Przewodniczący, ilekroć uzna potrzebę, lub jeżeli zażąda tego najmniej trzech Członków z oznaczeniem spraw, dla których domagają się nadzwyczajnego zebrania komisji.

W sprawach mniej ważnych, a nie cierpiących zwłoki, może przewodniczący zwołać posiedzenie nadzwyczajne, złożone tylko z członków miejscowych.

§. 11.

Organem wykonawczym komisji jest szef Departamentu II. Wydziału krajowego. Dla spraw komisji ustanowiony zaś będzie osobny sekretarz, którego komisya mianuje i płaci i którego obowiązki w instrukcji określa.

§. 12.

Pisma wychodzące z komisji, mają być zaopatrzone podpisem Prezesa, jednego z zastępców lub jej kierownika.

Z władzami w kraju koresponduje komisya bezpośrednio, z Wydziałem krajowym zaś łączy się komisya w krótkiej drodze.

§. 13.

Członkowie wykonujący czynności z polecenia komisji poza miejscem zamieszkania, otrzymują dyety 5 zł., za każdy dzień użyty do czynności, i jako zwrot kosztów podróży: za podróż koleją żelazną opłatę I kl., a za podróż drogą pocztową po 1 zł. 50 ct. za miriametr.

§. 14.

Delegaci i korespondenci mają prawo żądać zwrotu wydatków, poniesionych z powodu poruczonej czynności. Korespondentom mogą być przyznawane remuneracye w kwotach ryczałtowych, według uznania komisji.

§. 15.

Mianowani przez Wydział krajowy lub przez komisję członkowie, którzy nie wzięli udziału w trzech po sobie następujących posiedzeniach komisji i nieusprawiedliwili swej nieobecności, przestają być członkami komisji, a w ich miejsce powoła Wydział krajowy, a względnie komisja — na resztę kadencji innego członka.

Wreszcie na wniosek sprawozdawcy przyjmuje Izba załatwienie uchwaleniem powyższego statutu petycji do l. 204 Towarzystwa politechnicznego we Lwowie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej z petycji komitetu Wystawy krajowej rolniczo-przemysłowej oraz sztuki polskiej w Krakowie, żądającej dotacyi z funduszu krajowego na pokrycie niedoborów tejże Wystawy.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Na pokrycie niedoboru Wystawy krajowej rolniczo-przemysłowej oraz sztuki polskiej, odbytej w Krakowie w r. 1887 Sejm przeznacza zł. pięć tysięcy a. w.

b) Kwota ta ma być wstawiona do budżetu krajowego na r. 1888.

Przemawia p. Antoniewicz i wnosi przejście do porządku dziennego nad powyższym wnioskiem komisji.

Przemawia p. Mayer, p. Struszkiewicz.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy.

Przemawia zapisany do głosu p. Weigel i p. Antoniewicz.

Przemawia p. Uderski dla sprostowania faktu.

Przemawia sprawozdawca.

JE. Marszałek peddaje pod głosowanie wniosek p. Antoniewicza.

Izba w głosowaniu odrzuca wniosek posła Antoniewicza i uchwała ustęp a) i b) zgodnie z wnioskiem komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszy samoistnych budżetom nie objętych za r. 1886.

Sprawozdawca poseł Kazimierz Badeni uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Komisja budżetowa wnesi:

Wysoki Sejm raczy zamknięcie funduszy samoistnych (niedotowanych), budżetem nieobjętych za r. 1886 przyjąć do wiadomości.

Izba w głosowaniu uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycji gminy Żulina o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów leczenia względnie utrzymania Eleonóry Michałowskiej w zakładach wiedeńskich.

Sprawozdawca poseł Hausner uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na pokrycie kosztów utrzymania Eleonory Michałowskiej w Wiedeńskim domu ubogich, w latach 1873 i 1874 otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt dodatkowy w wysokości 708 zł. 88 ct., z którego także koszta te w zastępstwie gminy Żulina ma pokryć.

Izba w głosowaniu uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Na zapytanie JE. Marszałka Izba zgadza się na przerwanie obrad do godz. 7. wieczorem.

Przewodniczący komisji bankowej JE. p. Russocki wnosi pomnożenie liczby członków tej komisji o dwóch i uprasza o postawienie wyboru na najbliższym posiedzeniu.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem p. Russockiego.

JE. Marszałek oświadcza, iż wybór ten postawi na porządku dziennym najbliższego posiedzenia i zawiesza obrady nad dzisiejszym porządkiem dziennym do godz. 7. wieczór.

Koniec posiedzenia o godz. 3. po południu.

Ciąg dalszy 25. posiedzenia.

z dnia 19. Stycznia 1888.

Początek o godz. 7. m. 40 wieczór.

J. E. Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie na nowe.

P. Rada Laskowski odpowiada na interpelację wniesioną przez p. Winc. Gnoińskiego i towarzyszy w sprawie udzielania koncesji przemysłowych.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego następnym punktem jest:

Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku posła Małeckiego w przedmiocie odnowienia umowy z zakładem narodowym im. Ossolińskich co do nakładu i sprzedaży książek szkolnych.

Sprawozdawca poseł Madeyski uwolniony od czytania sprawozdania prosi omyłki druku zawarte w sprawozdaniu mianowicie: Na str. 3 w ustępie I. wierszu 2. zamiast „13¹/₂“ powinno być „17¹/₄“ — w ustępie II. wierszu 2. zamiast „13“ powinno być „13¹/₂“ — w 13 wierszu od dołu powinno być zamiast „20“, — „20 3“.

Sprawozdawca odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby odnawiając na czas od 1. Stycznia 1889 z Zakładem narodowym im. Ossolińskich umowę co do nakładu i sprzedaży polskich książek szkolnych dla szkół ludowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskim nie spuścić z oka tej okoliczności, że tak dobro szkolnictwa ludowego jako też materialne położenie ludności w kraju wymagają, ażeby cena książek szkolnych była ile możności jak najniższą“.

Przemawia p. Komisarz rządowy rada Laskowski.

Przemawia p. Małeki, podnosi swój wniosek w tym przedmiocie postawiony oraz uprasza o uchwalenie tego wniosku. Wniosek ten brzmi:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby układ z zakładem narodowym im. Ossolińskich co do nakładu oraz sprzedaży książek szkolnych dla okręgu administracyjnego galicyjskiej krajowej Rady szkolnej w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 20. Października 1887 do L. 20257 jak najspieszniej został zawarty.“

Przemawia p. Onyszkiewicz i stawia następujący wniosek:

Sejm wzywa c. k. Rząd, a że by odnowił na czas od 1. Stycznia 1889 z zakładem narodowym im. Ossolińskich umowę co do nakładu i sprzedaży polskich książek szkolnych dla

szkół ludowych w Galicyi i W. Ks. Krak. i przytem nie spuścił z oka tej okoliczności, że tak dobro szkolnictwa ludowego jako też materyalne położenie ludności w kraju wymagają, ażeby cena książek szkolnych była ile możności niższą.

Izba popiera dostatecznie powyższy wniosek.

Po przemówieniu sprawozdawcy J. E. Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek posła Małeckiego.

Izba w głosowaniu odrzuca ten wniosek.

Następnie odrzuca Izba również wniosek p. Onyszkiewicza i uchwała w głosowaniu zgodnie z wnioskiem komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji asekuracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy zaprowadzającej przymusowe ubezpieczenie od ognia w całym kraju.

Sprawozdawca poseł Męciński zostaje uwolniony od czytania sprawozdania i przedstawia następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
o obowiązkowym ubezpieczeniu od ognia.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadza się powszechny obowiązek ubezpieczenia od ognia budynków dachem krytych.

§. 2.

Każdy właściciel zabudowań dachem krytych, w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, tak w miastach, miasteczkach jak i po wsiach położonych, z wyjątkiem budowli, oraz nadwyżek wartości nad sumy maksymalne w §. 4. wymienione, obowiązany jest wszystkie spalne części tychże zabudowań, od strat z pożaru wynikających, ubezpieczać ciągle, w wysokości przynajmniej dwóch trzecich części rzeczywistej wartości tychże spalnych części w któremkolwiek z takich Towarzystw asekuracyjnych w Austro-Węgierskiej Monarchii koncesyonowanych, które według postanowień niniejszej ustawy do korzystania z niej są upoważnione (§. 3.)

W zastępstwie właściciela budynku, któryby sam tego uczynić zaniedbał, dokona ubezpieczenia z urzędu Wydział krajowy w jednym z takich Towarzystw, które według postanowień niniejszej ustawy do ubezpieczeń z urzędu są dopuszczone (§. 27.)

§. 3.

Do korzystania z niniejszej ustawy upoważnione są te Towarzystwa ubezpieczeń, tak akcyjne jak i wzajemne, w Austro-Węgierskiej Monarchii koncesyonowane, które warunkom niniejszej ustawy w §§. 21.—26. określonym, zadosyć uczynią i których firmy w skutek tego przez Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych ogłoszone zostaną. Ubezpieczenie dokonane w jakimkolwiek innem Towarzystwie uważa się za nieistniejące i poczytuje się tem samem jako zaniedbanie ubezpieczenia ze strony właściciela w myśl ustępu 2. §. 2.

§. 4.

Od obowiązkowego ubezpieczenia wyłączone są:

- a) budynki będące własnością c. k. Rządu,
- b) budynki będące własnością przedsiębiorstw kolejowych,
- c) budynki prowizoryczne, mające służyć do pewnego celu, na czas krótszy aniżeli rok jeden,
- d) budynki stojące całkiem bezużytecznie,
- e) budynki przedstawiające wartość mniejszą aniżeli 50 zł. w. a.,
- f) nadwyżka wartości nad 25.000 zł. w. a. sumy ubezpieczonej budynku fabrycznego, z ubocznymi budynkami, albo budynku mieszkalnego, albo przemysłowego albo gospodarskiego, albo też jednego całego kompleksu budynków mieszkalnych i gospodarskich do jednego właściciela należących,
- g) gazometry, huty szkła, huty fryszerki i hamernie żelaza, warzelnie potażu, fabryki kwasu solnego, siarczanego, rafinerie nafty i wosku ziemnego, warzelnie smoły, terpentyny, kalfonii, fabryki materiałów wybuchowych, zapalek, magazyny prochu.
- h) teatru, cyrki i budy jarmarczne.

§. 5.

Wykaz przedmiotów wedle poprzedzającego paragrafu od obowiązkowego ubezpieczenia wyłączonych, Wydział krajowy może zmieniać lub uzupełniać. Wszelkie tego rodzaju zmiany mają być ogłaszane w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 6.

Celem utrzymania ewidencji obowiązkowego ubezpieczenia, będzie założony kataster zabudowań. Zaś celem wykonywania ciągłej kontroli, będzie urządzone biuro ogniowe przy Wydziale krajowym, tudzież będą ustanowieni kontrolorowie ogniowi w powiatach a w razie potrzeby i w miastach.

§. 7.

Kataster zabudowań sporządzi i utrzymywać będzie pod dozorem kontrolora ogniowego: na wsi naczelnik gminy lub jego zastępca, na obszarze dworskim przełożony obszaru dworskiego, a w miastach i w miasteczkach naczelnik gminy, burmistrz lub urzędnik ad hoc wybrany.

Wydział krajowy wyznaczy termin, w którym kataster zabudowań ma być założony i dostarczyć formularzy i instrukcyj odnoszących się do założenia i utrzymania katastru.

§. 8.

Najpóźniej z końcem Stycznia każdego roku ma być kataster przez wyżej wymienione organa (§. 7.) w każdej gminie zrewidowany a względnie uzupełniony; dla gmin zaś lub obszarów dworskich w ciągu ubiegłego roku nowo powstałych, ma być nowy kataster założony.

§. 9.

Kataster zabudowań obejmuje:

1. ewidencję wszystkich budynków istniejących dachem krytych, według numerów porządkowych katastralnych,
2. ewidencję przebudowań i dobudowań dokonanych w ciągu roku,
3. ewidencję, czy budynki są ubezpieczone, w którym Towarzystwie i na jaką sumę,
4. ewidencję, które budynki i z jakich powodów nie są ubezpieczone.

§. 10.

Kataster zabudowań, oraz wszelkie uzupełnienia i zmiany w katastrze sporządza się w trzech egzemplarzach:

1szy egzemplarz pozostaje w gminie, względnie u przełożonego obszaru dworskiego,
2gi egzemplarz znajduje się u kontrolora ogniowego,
3ci egzemplarz znajduje się w biurze ogniowem przy Wydziale krajowym.

Zwierzchność gminna a względnie przełożony obszar dworski wyłoży do przejrzenia publicznego kataster zabudowań zaraz po założeniu, tudzież każdą późniejszą zmianę i każde uzupełnienie w katastrze zaraz po ich dokonaniu. W ciągu dni 30 od dnia wyłożenia katastru, jego zmiany lub uzupełnienia do przejrzenia publicznego, wolno będzie właścicielowi dotyczącego budynku wnieść do Wydziału krajowego reklamację, jeżeli sądzi, że jego budynek wedle niniejszej ustawy ubezpieczeniu obowiązkowemu nie podlegający, został niewłaściwie zapisany w katastrze jako zabudowanie, które obowiązkowemu ubezpieczeniu podlega. Reklamacje właścicieli rozstrzyga Wydział krajowy bez dalszego odwołania się.

§. 11.

Każdy właściciel zabudowań obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegających, obowiązany jest najdalej w ciągu dni 90 po wejściu w życie niniejszej ustawy, a względnie najdalej w ciągu dni 30 po pokryciu nowego budynku dachem, wykazać się przed Urzędem gminnym, a przełożony obszar dworski przed Wydziałem powiatowym, poświadczeniem od jednego z Towarzystw asekuracyjnych których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone zostały, że tamże ubezpieczenia tych budynków dokonał. Poświadczenie to ma zawierać wykaz budynków ubezpieczonych i ich wartość ubezpieczoną.

Urząd gminny, a względnie przełożony obszar dworski, uwidoczni ubezpieczenie w rubrykach katastru zabudowań.

§. 12.

Kontrolę ubezpieczeń, policji ogniowej i ustawy budowlanej wykonywują: biuro ogniowe przy Wydziale krajowym, oraz kontrolorowie ogniowi.

Obowiązki bióra ogniowego przy Wydziale krajowym, oraz obowiązki kontrolorów, określi szczegółowo instrukcja służbowa, przez Wydział krajowy ułożona, a przez Sejm zatwierdzona. Kontrolorowi ogniowemu nie wolno pośredniczyć w pozyskiwaniu ubezpieczeń ogniowych dla jakiego bądź Towarzystwa ubezpieczeń.

§. 13.

Kontrolorowie podlegają biurze ogniowemu przy Wydziale krajowym. Nadzór bezpośredni nad kontrolorami ogniowymi wykonywają z polecenia Wydziału krajowego, Wydziały Rad powiatowych, zaś nad kontrolorami dla miast Lwowa i Krakowa i dla większych miast, gdyby się potrzeba osobnych kontrolorów dla tychże okazała, wykonywują Magistraty, względnie urzędy gminne tychże miast.

§. 14.

Kontrolor ogniowy obowiązany jest: sprawdzić corocznie, czy każdy budynek, obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, jest w katastrze zabudowań wciągnięty, tudzież kontrolować, czy każdy budynek obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, został ubezpieczony i czy ubezpieczenia zostały dokonane w wysokości minimalnej ustawą przepisanej.

Zabudowania obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegające, a wcale nieubezpieczone, lub ubezpieczone poniżej wartości minimalnej wysokości ustawą przepisanej, lub wreszcie ubezpieczone w jednym z takich Towarzystw, których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone nie zostały, oszacuje kontrolor ogniowy w gminie wiejskiej przy udziale przełożonego gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, zaś w gminie miejskiej przy udziale burmistrza, budowniczego miejskiego lub urzędnika ad hoc delegowanego.

O terminie nastąpić mającego oszacowania, właściciel budynku ma być zawiadomiony, jego nieobecność jednak przeprowadzenia oszacowania nie tamuje.

Na podstawie takiego oszacowania wygotuje kontrolor ogniowy wniosek do ubezpieczenia, przeszedł go bezzwłocznie do biura ogniowego przy Wydziale krajowym celem dokonania ubezpieczenia z urzędu, i zawiadomi zarazem pisemnie właściciela budynku, jeżeli tenże przy oszacowaniu obecnym nie był, o dokonaniem ubezpieczeniu.

Jeżeli właściciel takiego z urzędu do ubezpieczenia podanego budynku jest zdania, że budynek ten podany został do ubezpieczenia w wartości zbyt wysokiej, służy mu prawo wniesienia do Wydziału powiatowego protestu w przeciągu dni 30 od chwili oszacowania budynku, a jeżeli przy oszacowaniu nie był obecny, od chwili, w której o dokonaniu ubezpieczeniu pisemnie przez kontrolora ogniowego zawiadomiony został.

Wydział powiatowy rozstrzygnie protest bez dalszego odwołania się.

Wniesienie takiego protestu nie wstrzymuje ubezpieczenia z urzędu budynku, co do którego protest wniesiony został.

§. 15.

Ubezpieczenia z urzędu dokonywa biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w jednym z Towarzystw asekuracyjnych w myśl §. 27. do ubezpieczenia z urzędu dopuszczonych, uwzględniając wszakże przy wyborze te towarzystwa, które dla ubezpieczonych największe bezpieczeństwo i najkorzystniejsze warunki ubezpieczenia przedstawiają.

§. 16.

Wydział Rad powiatowych, Zwierzchności gminne, oraz przełożeni obszarów dworskich winni są wspierać kontrolorów ogniowych pomocą i opieką we wszystkich czynnościach z niniejszej ustawy płynących.

§. 17.

Każdemu właścicielowi budynków w miastach, liczących więcej jak 10.000 mieszkańców, zostawia się do woli wybór dnia, w którym ma się kończyć jego ubezpieczenie w każdym roku.

Natomiast w gminach wiejskich i miejskich, liczących mniej jak 10.000 mieszkańców, naczelnik gminy w porozumieniu z kontrolorem ogniowym ustanawia jeden dzień jako wspólny dla całej gminy termin, w którym wszystkie ubezpieczenia w każdym roku kończyć się mają.

W braku takiego porozumienia termin powyższy oznaczy Wydział powiatowy.

§. 18.

Każdy właściciel budynku ubezpieczonego w jednym z tych Towarzystw, których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone zostały, obowiązany jest zapłacić z góry całoroczną należność asekuracyjną do rąk organów tego Towarzystwa, w którym budynek ubezpieczył.

Ktoby w ciągu trzech miesięcy od chwili rozpoczęcia swego ubezpieczenia należności asekuracyjnej całorocznej nie uiszczył, podlega egzekucji politycznej, na żądanie Wydziału powiatowego w myśl §. 29. zarządzić się mającej.

§. 19.

Każdy właściciel budynków, ubezpieczony w jednym z Towarzystw w poprzednim paragrafie oznaczonych, obowiązany jest pozostawić ubezpieczenie na cały rok następny w tem Towarzystwie asekuracyjnym, do którego przystąpił, jeżeli nie wypowiedział ubezpieczenia przynajmniej na trzy miesiące przed terminem ekspiracyjnym.

§. 20.

Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące w Królestwie Galicyi i Łodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uzyskać prawo do korzystania z niniejszej ustawy, musi przyjąć na siebie następujące obowiązki, a mianowicie:

- 1) podda się wszelkim przepisom niniejszej ustawy i wszystkim przez Sejm, lub Wydział krajowy w granicach tejże wydać się mającym rozporządzeniom;
- 2) złoży w Wydziale krajowym fundusz gwarancyjny w §. 21. określony;
- 3) najpóźniej do końca każdego roku kalendarzowego złoży w biurze ogniowem przy Wydziale krajowym maksymalną taryfę od ubezpieczeń budowli poniżej wymienionych, w granicach której Towarzystwo będzie obowiązane każdy budynek mieszkalny lub gospodarski w kraju, obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, przyjąć do ubezpieczenia w roku następnym.

A mianowicie poda taryfę maksymalnych premij za ubezpieczenia budynków mieszkalnych i gospodarskich:

murowanych twardo krytych,
 murowanych pod gontem,
 drewnianych lub z muru pruskiego pod gontem,
 drewnianych lub z muru pruskiego twardo krytych,
 murowanych pod słomą,
 z muru pruskiego pod słomą,
 drewnianych pod słomą,
 z chrustu pod słomą,

w miasteczkach i gminach wiejskich, z rozróżnieniem taryfy w razie ubezpieczenia całej wartości murów, częściowego ubezpieczenia murów, lub zupełnego wykluczenia murów od ubezpieczenia.

4) W unormowaniu taryf oprócz przyjętej przez siebie klasyfikacji ryzyk, rozróżni sposób zabudowania się wsi według tego, czy wsie zabudowane są na sposób miasteczek, gdzie budynki wiejskie są skupione i stanowią większe niebezpieczeństwo pożaru całej, lub większej części wsi, czy też są rozrzucone, i dla wsi ostatniego rodzaju naznaczy niższe taryfy;

5) zostawi stronom z opłatą zalegającym przynajmniej trzechmiesięczny termin zwłoki w uiszczeniu rocznej należitości asekuracyjnej;

6) wypłaci wynagrodzenie szkody pogorzelowej, choćby należitość asekuracyjna za budynki zgorzałe opłaconą nie była;

7) wypłaci wynagrodzenie za szkodę pogorzelową, chociażby własność pogorzelca przeszła w inne ręce, a Towarzystwo o tej zmianie własności wcześniej zawiadomione nie było;

8) wypłaci wynagrodzenie pogorzelowe w takim razie, gdyby bez wiedzy i zezwolenia tegoż Towarzystwa nadwyżka wartości jakiego budynku już ubezpieczonego w tem Towarzystwie, ubezpieczoną została z urzędu przez biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w innym Towarzystwie;

9) wypłaci wynagrodzenie pogorzelowe wierzycielom hipotecznym, jednakże tylko w granicach sumy ubezpieczonej do wysokości ich pretensyj na zgorzałym budynku prawnie zabezpieczonych w takim razie, gdyby budynek ze względów na cele publiczne, lub z innych ważnych powodów odbudowany nie został, a nawet w takim razie, gdyby właściciel zgorzałego budynku w skutek czynu karygodnego postradał sam prawo do wynagrodzenia, a inny jego majątek nie pokrywał wierzytelności na budynku zabezpieczonej;

10) zawiadomi kontrolora ogniowego natychmiast o każdym otrzymanem wypowiedzeniu ubezpieczenia, oraz zawiadomi go miesiącem naprzód o każdym zamierzonym egzekwowaniu zaległej należitości asekuracyjnej;

11) podawać będzie do wiadomości biura ogniowego przy Wydziale krajowym z końcem każdego kwartału ilość i wartość budynków ubezpieczonych, oraz sumę premij za to zebranych w każdym z osobna powiecie;

12) zezwoli na przejrzanie ksiąg swoich, odnoszących się do ubezpieczeń w Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na każde żądanie tych organów, które Wydział krajowy do tej czynności wydeleguje lub upoważni;

13) ponosić będzie koszta wydatków pocztowych, wynikających z korespondencyi przeprowadzonych na żądanie Towarzystwa przez kontrolera ogniowego, Wydział powiatowy lub biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w sprawie zaległych należności asekuracyjnych;

14) Oplacać będzie na koszta utrzymania ewidencji i kontroli obowiązkowego ubezpieczenia, tudzież na zasiłki dla straży ogniowych w kraju kwotę wynoszącą 5 procent od całorocznej pobranej brutto premii asekuracyjnej za ubezpieczenie budynków w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem bez względu, na jaki czas została pobrana należność asekuracyjna w tymże roku, oraz bez potrącenia wydatku na reasekuracyą;

15) podda się bez rekursu orzeczeniu Wydziału krajowego, potwierdzonemu przez Namiestnictwo, gdyby te władze zgodnie uznały za stosowne, zabronić Towarzystwu asekuracyjnemu dalszej operacyi w dziale ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem;

16) podda się w razie sporów z ubezpieczonymi kompetencyi tych sądów kolegialnych, w obrębie których położony był przedmiot sporu, o ile warunki ubezpieczeń dotyczącego Towarzystwa nie przewidują na wypadek sporów rozstrzygnięcia tychże przez sądy polubowne ukonstytuowane w Galicyi i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem.

§. 21.

Dla zapewnienia, że Towarzystwa asekuracyjne, które chcą korzystać z niniejszej ustawy, dopełnią obowiązków poprzednim paragrafem objętych, ustanawia się fundusz gwarancyjny przez te Towarzystwa w Wydziale krajowym złożony się mający.

Fundusz ten ma wynosić 1 pro mille od wartości zabudowań przez dotyczące Towarzystwo w Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w ostatnim roku ubezpieczonych.

Jednakowoż minimum funduszu gwarancyjnego, składanego przez jedno Towarzystwo, bez względu na stan jego dotychczasowej działalności w Galicyi, nie może wynosić mniej, aniżeli 100.000 zł. w. a. Taką kwotę ustanawia się dla nowopowstających Towarzystw, lub dla Towarzystw rozpoczynających działalność w Galicyi, jako minimum funduszu gwarancyjnego.

§. 22.

Wysokość funduszu gwarancyjnego ustanawia Wydział krajowy na podstawie wykazanego mu rozmiaru operacyi w dziale ubezpieczenia zabudowań dotyczącego Towarzystwa w królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

W miarę rozszerzającego się rozmiaru operacyj w dziale ubezpieczenia zabudowań, Wydział krajowy może na podstawie rzeczywistego stanu operacyi z końcem każdego roku, zażądać od Towarzystwa podwyższenia funduszu gwarancyjnego, a to w ciągu dni 30 od zażądania.

Gdyby zaś okazało się, że Towarzystwo jakie ograniczyło swoje działanie na polu ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, lub że się od takowego całkiem usunęło, natenczas Dyrekeya tego Towarzystwa może zażądać obniżenia a względnie wydania swojego funduszu gwarancyjnego.

W takim razie Wydział krajowy zbadawszy stan operacji, może wysokość funduszu gwarancyjnego takiego Towarzystwa zaiżyć a względnie całkowicie zwolnić.

§. 23.

Fundusz gwarancyjny ma być złożony do kasy Wydziału krajowego w papierach procentowych pupilarne bezpieczeństwo przedstawiających podług wartości nominalnej. Gdyby w skutek spadku kursu złożonych papierów, wartość tychże realna przedstawiała mniej aniżeli 70 procent wartości nominalnej, może Wydział krajowy zażądać od dotyczącego Towarzystwa dopełnienia różnicy kursu, a to w przeciągu dni 30 od zawezwania.

Kupony od funduszu gwarancyjnego będą w terminach przypadających dotyczącym Towarzystwom doręczone, o ile fundusz gwarancyjny wedle postanowień §. 24. na cele tym paragrafem wskazane użytym nie został.

§. 24.

Fundusz gwarancyjny ma być użyty przedewszystkiem w takim razie, gdyby Towarzystwo nie wypłaciło wynagrodzenia w myśl przyjętych zobowiązań wedle §. 20. ust. 6, 7, 8 i 9, lub gdyby nie uściło należitości w myśl §. 20. ustępu 13 i 14 od niego przypadających.

W razie, gdyby fundusz gwarancyjny jakiegos Towarzystwa musiał być użyty w części lub w całości na pokrycie zobowiązań wyżej wspomnianych, natenczas Towarzystwo obowiązane będzie zmniejszoną w ten sposób sumę funduszu gwarancyjnego do pierwotnej wysokości przywrócić, a to w ciągu dni 30 od zawezwania.

§. 25.

Gdyby którekolwiek Towarzystwo asekuracyjne zaniedbało w terminie ustawą niniejszą zakreślonym uzupełnić swój fundusz gwarancyjny w myśl §§. 22., 23. lub 24. do wysokości w tych paragrafach oznaczonej, natenczas Wydział krajowy mocen będzie orzec, że Towarzystwo takie przestaje korzystać z praw połączonych z ubezpieczeniem obowiązkowem. Takie orzeczenie ma być natychmiast ogłoszone w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Oprócz tego w przypadku §. 24. przewidzianym, Wydział krajowy użyje z funduszków gwarancyjnych takiego Towarzystwa potrzebną sumę na dokonanie z urzędu gwarancyjnego nad ubezpieczenia budynków obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegających, a przez to Towarzystwo poręczonych, w innem Towarzystwie asekuracyjnym. Mimo to jednak strony ubezpieczone w Towarzystwie, które warunków niniejszej ustawy nie dotrzymało, mogą dochodzić praw swoich w drodze właściwej przeciwko temu Towarzystwu.

Wydział krajowy może użyć funduszu gwarancyjnego na gwarancyjne nadubezpieczenie w myśl powyższego ustępu także i wtenczas, gdyby którykolwiek z Towarzystw akcyjnych straciło połowę kapitału akcyjnego, lub gdyby Towarzystwo na wzajemności oparte, zażądało od członków swoich opłat dodatkowych.

§. 26.

W wypadkach wymienionych w §. 25., niemniej w razie, gdyby które z Towarzystw usunęło się dobrowolnie od operacji w Galicyi, lub gdyby Wydział krajowy i Namiestnictwo zabroniły mu w myśl §. 20. ust. 15. dalszej operacji w dziale ubezpieczeń obowiązkowych, fundusz gwarancyjny, a względnie pozostała z tegoż reszta nie mogą być Towarzystwu asekuracyjnemu wcześniej wydane, aniżeli w rok i 6 tygodni po ogłoszeniu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, że Towarzystwo to usunęło się od operacji w dziale ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, albo też, że w skutek orzeczenia Wydziału krajowego przestało korzystać z praw połączonych z ubezpieczeniem obowiązkowem (§. 25.), albo na koniec, że Wydział krajowy i Namiestnictwo zabroniły mu dalszej operacji w dziale ubezpieczeń obowiązkowych (§. 20. ust. 15).

Wydział krajowy może jednak w przypadkach wyjątkowych n. p. w razie istniejących długoletnich umów asekuracyjnych, przez takie Towarzystwo zawartych, odroczyć wydanie funduszu gwarancyjnego aż do pory, gdy wszelkie umowy asekuracyjne co do zabudowań w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z tem Towarzystwem zawarte, ulegną ekspiracyi, lub dobrowolnie rozwiązane zostaną.

Natomiast wolno będzie Wydziałowi krajowemu wydać fundusz gwarancyjny nawet przed upływem jednego roku i 6ciu tygodni, jeżeli dotyczące Towarzystwo asekuracyjne udowodni, że wszelkie ubezpieczenia z temże zawarte przeniosło na jedno z Towarzystw asekuracyjnych w §. 3. niniejszej ustawy wskazanych, i że poszkodowani w Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem, żądanych pretensyi do tego Towarzystwa nie mają.

§. 27.

Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące oprócz prawa przyjmowania ubezpieczeń obowiązkowych dobrowolnie przez właścicieli dokonywanych, tudzież oprócz praw określonych w §. 29. lit. a), b), c) uzyskać nadto prawo, ażeby ubezpieczenia niedokonane dobrowolnie przez właścicieli, mogły być w tem Towarzystwie z urzędu dokonywane, podda się oprócz warunków w §. 20. i nast. postanowionych, także następującym obowiązkom, a mianowicie:

- a) przyjmie do asekuracji każde zabudowanie obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegające. Będzie mu jednak wolno zostawić właścicielowi na jego ryzyko najwyżej $\frac{1}{3}$ część wartości spalnych części budynku.

Oprócz tego może Towarzystwo ustanowić odpowiednią klasyfikacją i odpowiednie taryfy dla wszelkich zabudowań, które nie są budynkami mieszkalnymi lub gospodarskimi. Jednakże taka klasyfikacja i takie taryfy mają być podawane do wiadomości biura ogniowego przy Wydziale krajowym, a to najpóźniej do końca każdego roku i nie mogą być zmieniane przez cały ciąg następnego roku.

O każdym wypadku, w którymby Towarzystwo asekuracyjne zostawiło część wartości budynku właścicielowi na jego własne ryzyko z powodu nieprzestrzegania przepisów policyi ogniowej, lub budowniczej, doniesie Towarzystwo do biura ogniowego przy Wydziale krajowym, a to dla zarządzenia w drodze administracyjnej wykonania ustawy budowlanej i policyi ogniowej, których obejście lub niewykonanie skłoniło Towarzystwo asekuracyjne do podobnych środków ostrożności;

- b) we wszystkich sprawach dotyczących zmiany klasyfikacji budynków i podwyższenia taryfy, Dyrekcya Towarzystwa ubezpieczeń będzie się znosić z Wydziałem krajowym;
- c) Towarzystwo asekuracyjne zgodzi się na obecność komisarza Wydziału krajowego *cum voto informativo* na tych zgromadzeniach władz Towarzystwa, na których składane będą sprawozdania z operacyi ogniowych dotyczących Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem;
- d) Towarzystwo złoży oprócz kwoty przepisanej §. 21. jako drugi fundusz gwarancyjny kwotę 200.000 zł. w. a., której cel, sposób administrowania i użycia będzie taki sam, jaki funduszu gwarancyjnego w myśl §. 20. i następnych.

§. 28.

Wydział krajowy zaprosi przynajmniej raz do roku reprezentantów wszystkich Towarzystw ubezpieczeń, korzystających z niniejszej ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu i wysłucha ich relacyj, opinij i wniosków, co do wykonywania ustawy budowlanej, ustawy o policyi ogniowej, oraz niniejszej ustawy i zrobi z zasiągniętych wiadomości, uwag i wniosków odpowiedni użytek.

§. 29.

Towarzystwom asekuracyjnym, korzystającym z niniejszej ustawy, służą prawa następujące:

- a) mogą żądać od kontrolora ogniowego pomocy w celu upomnienia strony z opłatą należności asekuracyjnej zalegającej, tudzież w celu ściągnięcia opłaty asekuracyjnej w drodze egzekucyi politycznej w myśl ust. b) niniejszego paragrafu, a to w przypadku ostatnim, jeżeli strona zalega z opłatą asekuracyjną przynajmniej 2 miesiące, a nie dłużej jak rok jeden;
- b) mogą ściągać bez poprzednich skarg i wyroków sądowych należną opłatę asekuracyjną wraz z prowizją zwłoki najwyżej po 5% rocznie w drodze egzekucyi politycznej, która ma być zarządzoną na żądanie Wydziału powiatowego, jeżeli dłużnik zalega z opłatą przynajmniej 3 miesiące, a nie dłużej jak rok jeden, tudzież jeżeli od zawiadomienia kontrolora przez Towarzystwo asekuracyjne o tej zaległości upłynęło bezskutecznie przynajmniej dni 30;
- c) mogą korzystać z materiałów statystycznych biura ogniowego przy Wydziale krajowym za pośrednictwem tegoż biura.

§. 30.

Umowy asekuracyjne co do zabudowań, według niniejszej ustawy ubezpieczeniu obowiązkowemu podlegających, zawarte przed ogłoszeniem niniejszej ustawy z takimi Towarzystwami asekuracyjnymi, które w ciągu dni 90 po ogłoszeniu niniejszej ustawy nie poddadzą się obowiązkowi, dla korzystania z niniejszej ustawy postanowionym, zachowują moc prawną na czas maksymalny lat czterech po ogłoszeniu niniejszej ustawy.

§. 31.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. Stycznia roku następującego po ogłoszeniu jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 32.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

JE. Marszałek otwiera rozprawę ogólną nad powyższym projektem ustawy.

Przemawia p. Komisarz rządowy radzca Nam. Laskowski.

Przemawia poseł Antoniewicz, wnosi odroczenie tej sprawy do przyszłej sesji Sejmowej.

Przemawia p. St. Bedeni.

Przemawia sprawozdawca.

JE. Marszałek podaje pod głosowanie wnioszek p. Antoniewicza.

Izba w głosowaniu odrzuca ten wniosek i przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadza się powszechny obowiązek ubezpieczenia od ognia budynków dachem krytych.

Izba w głosowaniu uchwala §. 1. zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

Każdy właściciel zabudowań dachem krytych, w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, tak w miastach, miasteczkach jak i po wsiach położonych, z wyjątkiem budowli, oraz nadwyżek wartości nad sumy maksymalne w §. 4. wymienione, obowiązany jest wszystkie spalne części tychże zabudowań, od strat z pożaru wynikających, ubezpie-

czać ciągle, w wysokości przynajmniej dwóch trzecich części rzeczywistej wartości tychże spalanych części w któremkolwiek z takich Towarzystw asekuracyjnych w Austro-Węgierskiej Monarchii koncesyjonowanych, które według postanowień niniejszej ustawy do korzystania z niej są upoważnione (§. 3.)

W zastępstwie właściciela budynku, któryby sam tego uczynić zaniedbał, dokona ubezpieczenia z urzędu Wydział krajowy w jednym z takich Towarzystw, które według postanowień niniejszej ustawy do ubezpieczeń z urzędu są dopuszczone (§. 27.)

Izba w głosowaniu uchwala §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 3.

Do korzystania z niniejszej ustawy upoważnione są te Towarzystwa ubezpieczeń, tak aktywne jak i wzajemne, w Austro-Węgierskiej Monarchii koncesyjonowane, które warunkom niniejszej ustawy w §§. 21.—26. określonym, zadość uczynią i których firmy w skutek tego przez Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych ogłoszone zostaną. Ubezpieczenie dokonane w jakimkolwiek innem Towarzystwie, uważa się za nieistniejące i poczytuje się tem samem jako zaniedbanie ubezpieczenia ze strony właściciela w myśl ustępu 2. § 2.

Izba w głosowaniu uchwala §. 3 zgodnie z wnioskiem komisji.

P. W. Gnoiński wnosi uchwalenie projektu ustawy *en bloc* z wyjątkiem tych paragrafów, co do których byłyby zgłoszone poprawki.

Na zapytanie J. E. Marszałka nikt nie zgłasza poprawki, a Izba w głosowaniu *en bloc* przyjmuje §. 4. do włącznie §. 32. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy w brzmieniu następującem:

§. 4.

Od obowiązkowego ubezpieczenia wyłączone są:

- a) budynki będące własnością c. k. Rządu,
- b) budynki będące własnością przedsiębiorstw kolejowych,
- c) budynki prowizoryczne, mające służyć do pewnego celu, na czas krótszy aniżeli rok jeden,
- d) budynki stojące całkiem bezużytecznie,
- e) budynki przedstawiające wartość mniejszą aniżeli 50 zł. w. a.,
- f) nadwyżka wartości nad 25.000 zł. w. a. sumy ubezpieczonej budynku fabrycznego z ubocznymi budynkami, albo budynku mieszkalnego, albo przemysłowego albo gospodarskiego, albo też jednego całego kompleksu budynków mieszkalnych i gospodarskich do jednego właściciela należących,
- g) gazometry, huty szkła, huty fryszerki i hamerale żelaza, ważelnie potażu, fabryki kwasu solnego, siarczanego, rafinerie nafty i wosku ziemnego, warzelnie smoły, terpentyny, kalfonii, fabryki materiałów wybuchowych, zapalek, magazyny prochu,
- h) teatru, cyrki i budy jarmarczne.

§. 5.

Wykaz przedmiotów wedle poprzedzającego paragrafu od obowiązkowego ubezpieczenia wyłączonych, Wydział krajowy może zmieniać lub uzupełniać. Wszelkie tego rodzaju zmiany mają być ogłoszane w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 6.

Celem utrzymania ewidencji obowiązkowego ubezpieczenia, będzie założony kataster zabudowań. Zaś celem wykonywania ciągłej kontroli, będzie urządzone biuro ogniowe przy Wydziale krajowym, tudzież będą ustanowieni kontrolorowie ogniowi w powiatach a w razie potrzeby i w miastach.

§. 7.

Kataster zabudowań sporządzi i utrzymywać będzie pod dozorem kontrolora ogniowego : na wsi naczelnik gminy lub jego zastępca, na obszarze dworskim przełożony obszaru dworskiego, a w miastach i miasteczkach naczelnik gminy, burmistrz, lub urzędnik ad hoc wyznaczony.

Wydział krajowy wyznaczy termin, w którym kataster zabudowań ma być założony i dostarczy formularzy i instrukcyj odnoszących się do założenia i utrzymywania katastru.

§. 8.

Najpóźniej z końcem Stycznia każdego roku ma być kataster przez wyżej wymienione organa (§. 7.) w każdej gminie zrewidowany a względnie uzupełniony; dla gmin zaś lub obszarów dworskich w ciągu ubiegłego roku nowo powstałych, ma być nowy kataster założony.

§. 9.

Kataster zabudowań obejmuje :

1. ewidencję wszystkich budynków istniejących dachem krytych, według numerów porządkowych katastralnych,
2. ewidencję przebudowań i dobudowań dokonywanych w ciągu roku,
3. ewidencję, czy budynki są ubezpieczone, w którym Towarzystwie i na jaką sumę,
4. ewidencję, które budynki i z jakich powodów nie są ubezpieczone.

§. 10.

Kataster zabudowań, oraz wszelkie uzupełnienia i zmiany w katastrze sporządza się w trzech egzemplarzach :

- 1szy egzemplarz pozostaje w gminie, względnie u przełożonego obszaru dworskiego,
- 2gi egzemplarz znajduje się u kontrolora ogniowego,
- 3ci egzemplarz znajduje się w biurze ogniowem przy Wydziale krajowym.

Zwierzchność gminna a względnie przełożony obszaru dworskiego wyłoży do przejrzania publicznego kataster zabudowań zaraz po założeniu, tudzież każdą późniejszą zmianę i każde uzupełnienie w katastrze zaraz po ich dokonaniu. W ciągu dni 30 od dnia wyłożenia katastru, jego zmiany lub uzupełnienia do przejrzania publicznego, wolno będzie właścicielowi dotyczącego budynku wnieść do Wydziału krajowego reklamację, jeżeli sądzi, że jego budynek wedle niniejszej ustawy ubezpieczeniu obowiązkowemu nie podlegający, został niewłaściwie zapisany w katastrze jako zabudowanie, które obowiązkowemu ubezpieczeniu podlega. Reklamację właścicieli rozstrzyga Wydział krajowy bez dalszego odwołania się.

§. 11.

Każdy właściciel zabudowań obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegających, obowiązany jest najdalej w ciągu dni 90 po wejściu w życie niniejszej ustawy, a względnie najdalej w ciągu dni 30 po pokryciu nowego budynku dachem, wykazać się przed Urzędem gminnym, a przełożony obszar dworskiego przed Wydziałem powiatowym, poświadczeniem od jednego z Towarzystw asekuracyjnych których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone zostały, że tamże ubezpieczenia tych budynków dokonał. Poświadczenie to ma zawierać wykaz budynków ubezpieczonych i ich wartość ubezpieczoną.

Urząd gminny, a względnie przełożony obszar dworskiego, uwidoczni ubezpieczenie w rubrykach katastru zabudowań.

§. 12.

Kontrolę ubezpieczeń, policji ogniowej i ustawy budowlanej wykonywują: biuro ogniowe przy Wydziale krajowym, oraz kontrolorowie ogniowi.

Obowiązki bióra ogniowego przy Wydziale krajowym, oraz obowiązki kontrolorów, określi szczegółowo instrukcyja służbowa, przez Wydział krajowy ułożona, a przez Sejm zatwierdzona. Kontrolorowi ogniowemu nie wolno pośredniczyć w pozyskiwaniu ubezpieczeń ogniowych dla jakiego bądź Towarzystwa ubezpieczeń.

§. 13.

Kontrolorowie podlegają biuru ogniowemu przy Wydziale krajowym. Nadzór bezpośredni nad kontrolorami ogniowymi wykonywają z polecenia Wydziału krajowego, Wydziały Rad powiatowych, zaś nad kontrolorami dla miast Lwowa i Krakowa i dla większych miast, gdyby się potrzeba osobnych kontrolorów dla tychże okazała, wykonywują Magistraty, względnie urzędy gminne tychże miast.

§. 14.

Kontrolor ogniowy obowiązany jest: sprawdzić corocznie, czy każdy budynek, obowiązkiemu ubezpieczeniu podlegający, jest w kataster zabudowań wciągnięty, tudzież kontrolować, czy każdy budynek obowiązkiemu ubezpieczeniu podlegający, został ubezpieczony i czy ubezpieczenia zostały dokonane w wysokości minimalnej ustawą przepisanej.

Zabudowania obowiązkiemu ubezpieczeniu podlegające, a wcale nieubezpieczone, lub ubezpieczone poniżej wartości minimalnej wysokości ustawą przepisanej lub wreszcie ubezpieczone w jednym z takich Towarzystw, których firmy w myśl §. 3 niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone nie zostały, oszacuje kontrolor ogniowy w gminie wiejskiej przy udziale przełożonego gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, zaś w gminie miejskiej przy udziale burmistrza, budowniczego miejskiego lub urzędnika ad hoc delegowanego.

O terminie nastąpić mającego oszacowania, właściciel budynku ma być zawiadomiony, jego nieobecność jednak przeprowadzenia oszacowania nie tamuje.

Na podstawie takiego oszacowania wygotuje kontrolor ogniowy wniosek do ubezpieczenia, przesłże go bezzwłocznie do biura ogniowego przy Wydziale krajowym celem dokonania ubezpieczenia z urzędu, i zawiadomi zarazem pisemnie właściciela budynku, jeżeli tenże przy oszacowaniu obecnym nie był, o dokonaniem ubezpieczenia.

Jeżeli właściciel takiego z urzędu do ubezpieczenia podanego budynku jest zdania, że budynek ten podany został do ubezpieczenia w wartości zbyt wysokiej, służy mu prawo wniesienia do Wydziału powiatowego protestu w przeciągu dni 30 od chwili oszacowania budynku, a jeżeli przy oszacowaniu nie był obecny, od chwili, w której o dokonaniu ubezpieczenia pisemnie przez kontrolora ogniowego zawiadomiony został.

Wydział powiatowy rozstrzygnie protest bez dalszego odwołania się.

Wniesienie takiego protestu nie wstrzymuje ubezpieczenia z urzędu budynku, co do którego protest wniesiony został.

§. 15.

Ubezpieczenia z urzędu dokonywa biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w jednym z Towarzystw asekuracyjnych w myśl §. 27. do ubezpieczenia z urzędu dopuszczonych, uwzględniając wszakże przy wyborze te towarzystwa, które dla ubezpieczonych największe bezpieczeństwo i najkorzystniejsze warunki ubezpieczenia przedstawiają.

§. 16.

Wydział Rad powiatowych, Zwierzchności gminne, oraz przełożeni obszarów dworskich winni są wspierać kontrolorów ogniowych pomocą i opieką we wszystkich czynnościach z niniejszej ustawy płynących.

§. 17.

Każdemu właścicielowi budynków w miastach, liczących więcej jak 10.000 mieszkańców, zostawia się do woli wybór dnia, w którym ma się kończyć jego ubezpieczenie w każdym roku.

Natomiast w gminach wiejskich i miejskich, liczących mniej jak 10.000 mieszkańców, naczelnik gminy w porozumieniu z kontrolorem ogniowym ustanawia jeden dzień jako wspólny dla całej gminy termin, w którym wszystkie ubezpieczenia w każdym roku kończyć się mają.

W braku takiego porozumienia termin powyższy oznaczy Wydział powiatowy.

§. 18.

Każdy właściciel budynku ubezpieczonego w jednym z tych Towarzystw, których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone zostały, obowiązany jest zapłacić z góry całoroczną należność asekuracyjną do rąk organów tego Towarzystwa, w którym budynek ubezpieczył.

Ktoby w ciągu trzech miesięcy od chwili rozpoczęcia swego ubezpieczenia należności asekuracyjnej całorocznej nie uiszczył, podlega egzekucyi politycznej, na żądanie Wydziału powiatowego w myśl §. 29. zarządzić się mającej.

§. 19.

Każdy właściciel budynków, ubezpieczony w jednym z Towarzystw w poprzednim paragrafie oznaczonych, obowiązany jest pozostawić ubezpieczenie na cały rok następny w tem Towarzystwie asekuracyjnym, do którego przystąpił, jeżeli nie wypowiedział ubezpieczenia przynajmniej na trzy miesiące przed terminem expiracyjnym.

§. 20.

Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uzyskać prawo do korzystania z niniejszej ustawy, musi przyjąć na siebie następujące obowiązki, a mianowicie:

1) podda się wszelkim przepisom niniejszej ustawy i wszystkim przez Sejm, lub Wydział krajowy w granicach tejsze wydać się mającym rozporządzeniom;

2) złoży w Wydziale krajowym fundusz gwarancyjny w §. 21. określony;

3) najpóźniej do końca każdego roku kalendarzowego złoży w biurze ogniowym przy Wydziale krajowym maksymalną taryfę od ubezpieczeń budowli poniżej wymienionych, w granicach której Towarzystwo będzie obowiązane każdy budynek mieszkalny lub gospodarski w kraju, obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, przyjąć do ubezpieczenia w roku następnym.

A mianowicie poda taryfę maksymalnych premij za ubezpieczenia budynków mieszkalnych i gospodarskich:

murowanych twardo krytych,
murowanych pod gontem,
drewnianych lub z muru pruskiego pod
gontem,
drewnianych lub z muru pruskiego twardo
krytych,
murowanych pod słomą,
z muru pruskiego pod słomą,
drewnianych pod słomą,
z chrustu pod słomą,

w miasteczkach i gminach wiejskich, z różnieniem taryfy w razie ubezpieczenia całej wartości murów, częściowego ubezpieczenia murów, lub zupełnego wykluczenia murów od ubezpieczenia.

4) W unormowaniu taryf oprócz przyjętej przez siebie klasyfikacji ryzyk, rozróżni sposób zabudowania się wsi według tego, czy wsie zabudowane są na sposób miasteczek, gdzie budynki wiejskie są skupione i stanowią większe niebezpieczeństwo pożaru całej, lub większej części wsi, czy też są rozrzucone, i dla wsi ostatniego rodzaju naznaczy niższe taryfy;

5) zostawi stronom z opłatą zalegającym przynajmniej trzechmiesięczny termin zwłoki w uiszczeniu rocznej należitości asekuracyjnej;

6) wypłaci wynagrodzenie szkody pogorzelowej, choćby należitość asekuracyjna za budynki zgorzałe opłaconą nie była;

7) wypłaci wynagrodzenie za szkodę pogorzelową, chociażby własność pogorzelca przeszła w inne ręce, a Towarzystwo o tej zmianie własności wcześniej zawiadomione nie było;

8) wypłaci wynagrodzenie pogorzelowe w takim razie, gdyby bez wiedzy i zezwolenia tegoż Towarzystwa nadwyżka wartości jakiego budynku już ubezpieczonego w tem Towarzystwie, ubezpieczoną została z urzędu przez biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w innym Towarzystwie;

9) wypłaci wynagrodzenie pogorzelowe wierzycielom hipotecznym, jednakże tylko w granicach sumy ubezpieczonej do wysokości ich pretensyj na zgorzałym budynku prawnie zabezpieczonych w takim razie, gdyby budynek ze względów na cele publiczne, lub z innych ważnych powodów odbudowany nie został, a nawet w takim razie, gdyby właściciel zgorzałego budynku w skutek czynu karygodnego postradał sam prawo do wynagrodzenia, a inny jego majątek nie pokrywał wierzytelności na budynku zabezpieczonej;

10) zawiadomi kontrolorów ogniowego natychmiast o każdym otrzymanem wypowiedzeniu ubezpieczenia, oraz zawiadomi go miesiącem naprzód o każdym zamierzonym egzekwowaniu zaległej należitości asekuracyjnej;

11) podawać będzie do wiadomości biura ogniowego przy Wydziale krajowym z końcem każdego kwartału ilość i wartość budynków ubezpieczonych, oraz sumę premij za to zebranych w każdym z osobna powiecie;

12) zezwoli na przejrzanie ksiąg swoich, odnoszących się do ubezpieczeń w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na każde żądanie tych organów, które Wydział krajowy do tej czynności wydeleguje lub upoważni;

13) ponosić będzie koszta wydatków pocztowych, wynikających z korespondencyi przeprowadzonych na żądanie Towarzystwa przez kontrolorów ogniowego, Wydział powiatowy lub biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w sprawie zaległych należitości asekuracyjnych;

14) Opłacać będzie na koszta utrzymania ewidencyi i kontroli obowiązkowego ubezpieczenia, tudzież na zasiłki dla straży ogniowych w kraju kwotę wynoszącą 5 procent od całorocznej pobranej brutto premii asekuracyjnej za ubezpieczenie budynków w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem bez względu, na jaki czas została pobrana należitość asekuracyjna w tymże roku, oraz bez potrącenia wydatku na reasekuracyą;

15) podda się bez rekursu orzeczeniu Wydziału krajowego, potwierdzonemu przez Namiestnictwo, gdyby te władze zgodnie uznały za stosowne, zabronić Towarzystwu asekuracyjnemu dalszej operacyi w dziale ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem;

16) podda się w razie sporów z ubezpieczonymi kompetencyi tych sądów kolegialnych, w obrębie których położony był przedmiot sporu, o ile warunki ubezpieczeń dotyczącego Towarzystwa nie przewidują na wypadek sporów ro strzygania tychże przez sądy polubowne ukonstytuowane w Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

§. 21.

Dla zapewnienia, że Towarzystwa asekuracyjne, które chcą korzystać z niniejszej ustawy, dopełnią obowiązków poprzednim paragrafem objętych, ustanawia się fundusz gwarancyjny przez te Towarzystwa w Wydziale krajowym złożyć się mający.

Fundusz ten ma wynosić 1 pro mille od wartości zabudowań przez dotyczące Towarzystwo w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w ostatnim roku ubezpieczonych.

Jednakowoż minimum funduszu gwarancyjnego, składanego przez jedno Towarzystwo, bez względu na stan jego dotychczasowej działalności w Galicyi, nie może wynosić mniej, aniżeli 100.000 zł. w. a. Taką kwotę ustanawia się dla nowopowstających Towarzystw, lub dla Towarzystw rozpoczynających działalność w Galicyi, jako minimum funduszu gwarancyjnego.

§. 22.

Wysokość funduszu gwarancyjnego ustanawia Wydział krajowy na podstawie wykazanego mu rozmiaru operacji w dziale ubezpieczenia zabudowań dotyczącego Towarzystwa w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

W miarę rozszerzającego się rozmiaru operacji w dziale ubezpieczenia zabudowań, Wydział krajowy może na podstawie rzeczywistego stanu operacji z końcem każdego roku, zażądać od Towarzystwa podwyższenia funduszu gwarancyjnego, a to w ciągu dni 30 od zawezwania.

Gdyby zaś okazało się, że Towarzystwo jakie ograniczyło swoje działanie na polu ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, lub że się od takowego całkiem usunęło, natenczas Dyrekcya tego Towarzystwa może zażądać obniżenia a względnie wydania swojego funduszu gwarancyjnego.

W takim razie Wydział krajowy zbadawszy stan operacji, może wysokość funduszu gwarancyjnego takiego Towarzystwa zniżyć a względnie całkowicie zwolnić.

§. 23.

Fundusz gwarancyjny ma być złożony do kasy Wydziału krajowego w papierach procentowych pupilarne bezpieczeństwo przedstawiających podług wartości nominalnej. Gdyby w skutek spadku kursu złożonych papierów, wartość tychże realna przedstawiała mniej aniżeli 70 procent wartości nominalnej, może Wydział krajowy zażądać od dotyczącego Towarzystwa dopełnienia różnicy kursu, a to w przeciągu dni 30 od zawezwania.

Kupony od funduszu gwarancyjnego będą w terminach przypadających dotyczącym Towarzystwom doręczone, o ile fundusz gwarancyjny wedle postanowień §. 24. na cele tym paragrafem wskazane użytym nie został.

§. 24.

Fundusz gwarancyjny ma być użyty przedewszystkiem w takim razie, gdyby Towarzystwo nie wypłaciło wynagrodzenia w myśl przyjętych zobowiązań wedle §. 20. ust. 6, 7, 8 i 9, lub gdyby nie uiściło należności w myśl §. 20. ustępu 13 i 14 od niego przypadających.

W razie, gdyby fundusz gwarancyjny jakiegos Towarzystwa musiał być użyty w części lub w całości na pokrycie zobowiązań wyżej wspomnianych, natenczas Towarzystwo obowiązane będzie zmniejszoną w ten sposób sumę funduszu gwarancyjnego do pierwotnej wysokości przywrócić, a to w ciągu dni 30 od zawezwania.

§. 25.

Gdyby którekolwiek Towarzystwo asekuracyjne zaniedbało w terminie ustawą niniejszą zakreślonym uzupełnić swój fundusz gwarancyjny w myśl §§. 22., 23. lub 24. do wysokości w tych

paragrafach oznaczonej, natenczas Wydział krajowy mocen będzie orzec, że Towarzystwo takie przestaje korzystać z praw połączonych z ubezpieczeniem obowiązkowem. Takie orzeczenie ma być natychmiast ogłoszone w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Oprócz tego w przypadku §. 24. przewidzianym, Wydział krajowy użyje z funduszków gwarancyjnych takiego Towarzystwa potrzebną sumę na dokonanie z urzędu gwarancyjnego nad ubezpieczenia budynków obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegających, a przez to Towarzystwo poręczonych, w innym Towarzystwie asekuracyjnym. Mimo to jednak strony ubezpieczone w Towarzystwie, które warunków niniejszej ustawy nie dotrzymało, mogą dochodzić praw swoich w drodze właściwej przeciwko temu Towarzystwu.

Wydział krajowy może użyć funduszu gwarancyjnego na gwarancyjne nadubezpieczenie w myśl powyższego ustępu także i wtenczas, gdyby którykolwiek z Towarzystw akcyjnych straciło połowę kapitału akcyjnego, lub gdyby Towarzystwo na wzajemności oparte, zażądało od członków swoich opłat dodatkowych.

§. 26.

W wypadkach wymienionych w §. 25., niemniej w razie, gdyby które z Towarzystw usunęło się dobrowolnie od operacji w Galicyi, lub gdyby Wydział krajowy i Namiestnictwo zabroniły mu w myśl §. 20. ust. 15. dalszej operacji w dziale ubezpieczeń obowiązkowych, fundusz gwarancyjny, a względnie pozostała z tegoż reszta nie mogą być Towarzystwu asekuracyjnemu wcześniej wydane, aniżeli w rok i 6 tygodni po ogłoszeniu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, że Towarzystwo to usunęło się od operacji w dziale ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Laeomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, albo też, że w skutek orzeczenia Wydziału krajowego przestało korzystać z praw połączonych z ubezpieczeniem obowiązkowem (§. 25.), albo na koniec, że Wydział krajowy i Namiestnictwo zabroniły mu dalszej operacji w dziale ubezpieczeń obowiązkowych (§. 20. ust. 15).

Wydział krajowy może jednak w przypadkach wyjątkowych n. p. w razie istniejących długoletnich umów asekuracyjnych, przez takie Towarzystwo zawartych, odroczyć wydanie funduszu gwarancyjnego aż do pory, gdy wszelkie umowy asekuracyjne co do zabudowań w Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim z tem Towarzystwem zawarte, ulegną ekspiracji, lub dobrowolnie rozwiązane zostaną.

Natomiast wolno będzie Wydziałowi krajowemu wydać fundusz gwarancyjny nawet przed upływem jednego roku i 6ciu tygodni, jeżeli dotyczące Towarzystwo asekuracyjne udowodni, że wszelkie ubezpieczenia z temże zawarte przeniosło na jedno z Towarzystw asekuracyjnych w §. 3. niniejszej ustawy wskazanych, i że poszkodowani w Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskim, żadnych pretensyi do tego Towarzystwa nie mają.

§. 27.

Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące oprócz prawa przyjmowania ubezpieczeń obowiązkowych dobrowolnie przez właścicieli dokonywanych, tudzież oprócz praw określonych w §. 29. lit. a), b), c) uzyskać nadto prawo, ażeby ubezpieczenia niedokonane dobrowolnie przez właścicieli, mogły być w tem Towarzystwie z urzędu dokonywane, podda się oprócz warunków w §. 20. i nast. postanowionych, także następującym obowiązkom, a mianowicie:

- a) przyjmie do asekuracji każde zabudowanie obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegające. Będzie mu jednak wolno zostawić właścicielowi na jego ryzyko najwyżej $\frac{1}{3}$ część wartości spalnych części budynku.

Oprócz tego może Towarzystwo ustanowić odpowiednią klasyfikacją i odpowiednie taryfy dla wszelkich zabudowań, które nie są budynkami mieszkalnymi lub gospodarskimi. Jednakże taka klasyfikacja i takie taryfy mają być podawane do wiadomości biura ogniowego przy

Wydziale krajowym, a to najpóźniej do końca każdego roku i nie mogą być zmieniane przez cały ciąg następnego roku.

O każdym wypadku, w którymby Towarzystwo asekuracyjne zostawiło część wartości budynku właścicielowi na jego własne ryzyko z powodu nieprzestrzegania przepisów policyi ogniowej, lub budowniczej, doniesie Towarzystwo do biura ogniowego przy Wydziale krajowym, a to dla zarządzenia w drodze administracyjnej wykonania ustawy budowlanej i policyi ogniowej, których obejście lub niewykonanie skłoniło Towarzystwo asekuracyjne do podobnych środków ostrożności;

- b) we wszystkich sprawach dotyczących zmiany klasyfikacji budynków i podwyższenia taryfy, Dyrekcya Towarzystwa ubezpieczeń będzie się znosić z Wydziałem krajowym;
- c) Towarzystwo asekuracyjne zgodzi się na obecność komisarza Wydziału krajowego *cum voto informativo* na tych zgromadzeniach władz Towarzystwa, na których składane będą sprawozdania z operacji ogniowych dotyczących Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem;
- d) Towarzystwo złoży oprócz kwoty przepisanej §. 21. jako drugi fundusz gwarancyjny kwotę 200.000 zł. w. a., której cel, sposób administrowania i użycia będzie taki sam, jaki funduszu gwarancyjnego w myśl §. 20. i następnych.

§. 28.

Wydział krajowy zaprosi przynajmniej raz do roku reprezentantów wszystkich Towarzystw ubezpieczeń, korzystających z niniejszej ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu i wysłucha ich relacji, opinii i wniosków, co do wykonywania ustawy budowlanej, ustawy o policyi ogniowej, oraz niniejszej ustawy i zrobi z zasiągniętych wiadomości, uwag i wniosków odpowiedni użytek.

§. 29.

Towarzystwom asekuracyjnym, korzystającym z niniejszej ustawy, służą prawa następujące:

- a) mogą żądać od kontrolora ogniowego pomocy w celu upomnienia strony z opłatą należności asekuracyjnej zalegającej, tudzież w celu ściągnięcia opłaty asekuracyjnej w drodze egzekucyi politycznej w myśl ust. b) niniejszego paragrafu, a to w przypadku ostatecznym, jeżeli strona zalega z opłatą asekuracyjną przynajmniej 2 miesiące, a nie dłużej jak rok jeden;
- b) mogą ściągać bez poprzednich skarg i wyroków sądowych należną opłatę asekuracyjną wraz z prowizją zwłoki najwyżej po 5% rocznie w drodze egzekucyi politycznej, która ma być zarządzoną na żądanie Wydziału powiatowego, jeżeli dłużnik zalega z opłatą przynajmniej 3 miesiące, a nie dłużej jak rok jeden, tudzież jeżeli od zawiadomienia kontrolora przez Towarzystwo asekuracyjne o tej zaległości upłynęło bezskutecznie przynajmniej dni 30;
- c) mogą korzystać z materyałów statystycznych biura ogniowego przy Wydziale krajowym za pośrednictwem tegoż biura.

§. 30.

Umowy asekuracyjne co do zabudowań, według niniejszej ustawy ubezpieczeniu obowiązkowemu podlegających, zawarte przed ogłoszeniem niniejszej ustawy z takimi Towarzystwami asekuracyjnymi, które w ciągu dni 90 po ogłoszeniu niniejszej ustawy nie poddadzą się obowiązkowi, dla korzystania z niniejszej ustawy postanowionym, zachowują moc prawną na czas maksymalny lat czterech po ogłoszeniu niniejszej ustawy.

§. 31.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. Stycznia roku następującego po ogłoszeniu jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 32.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Izba uchwała następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania i przyjmuje cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Wreszcie przyjmuje Izba następujący wniosek komisji :

Uchwałą niniejszą załatwione zostały petycje do L. 59, 120, 121, 276, 279, 289, 325, 367, 393, 565, 639, 781, 886, 887, 966, 697 i 1228.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o budżecie krajowym na rok 1888.

Sprawozdawca p. Chrzanowski.

Sprawozdawcy pojedynczych działów :

Pp. Jędrzejowicz Stanisław, Hausner, Goldman, Stadnicki Stanisław, Sapieha Władysław, Madeyski, Badeni Stanisław, Badeni Kazimierz, Potocki Artur, Stadnicki Jan, Skałkowski, Abrahamowicz, Bobrzyński.

Sprawozdawca uwolniony od czytania sprawozdania czyta :

Wysoki Sejm powziąć raczy uchwałę następującą :

I. U c h w a ł a.

1. Dla pokrycia niedoboru w budżecie krajowym, ma być pobierany w 1888 roku dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich, po 31 centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przenoszenia oszczędności w jednej rubryce wydatków zwyczajnych, na potrzeby innych rubryk tychże wydatków zwyczajnych, jednak z tem zastrzeżeniem, iż Wydział krajowy usprawiedliwi każde zboczenie od uchwalonego budżetu.

JE. Marszałek otwiera rozprawę ogólną nad budżetem krajowym na r. 1888.

Przemawia p. Antoniewicz.

Podczas przemawiania p. Antoniewicza przewodnictwo obejmuje zastępca Marszałka krajowego.

Przemawia p. Madeyski i stawia następujący wniosek do Rubr. II. budżetu.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zastanowił się nad sposobem urządzenia dla swoich prac prawodawczych biura kodyfikacyjnego i przedstawił Sejmowi jak najrychlej odpowiednie wnioski.

Izba popiera dostatecznie ten wniosek.

Przemawia p. Kozłowski.

JE. Marszałek odbiera przewodnictwo na powrót i udziela głosu sprawozdawcy, który przemawia.

Na zapytanie J. E. Marszałka Izba zgadza się na zamknięcie posiedzenia dla spóźnionej pory.

Sekretarz p. St. Badeni czyta następującą interpelację :

L. 1505.

I n t e r p e l a c y a
do Pana Komisarza rządowego.

Na zeszłorocznej sesji Sejmowej zapadła następująca uchwała :

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi, ponawiając uchwałę swą z dnia 23. Stycznia 1886. w celu zabezpieczenia należytego wykonania ustaw obowiązujących, zapewnienia tak funduszowi propinacyjnemu jako też właścicielom prawa propinacji swobodnego korzystania z ich praw, na-

stępnie dla ochrony zdrowia publicznego przed fałszowaniem szkodliwymi substancjami słodzonych napojów spirytusowych, wzywa c. k. Rząd, ażeby wydał:

1. Rozporządzenie normatywne lub regulatywy określające właściwości napojów znanych pod nazwą napojów spirytusowych słodzonych, jak również określające znaczenie handlów ko-rzennych i handlów mieszanych, którym jedynie, z wyłączeniem handlów pomniejszych, dozwolona jest sprzedaż pomienionych napojów.

2. Rozporządzenia normatywne lub regulatywy przepisujące, ażeby kupcy i handlarze towarów mieszanych w swoich zakładach utrzymywali tylko napoje spirytusowe wyrabiane fabrycznie, we flaszkach oznaczonej miary, opatrzonych pieczęcią i nazwiskiem firmy uprawnionego fabrykanta w myśl ust. 5. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z d. 15. maja 1886. r. l. 2408 i ażeby za właściwość napoju, jako do cząstkowej sprzedaży się kwalifikującego, odpowiadał fabrykant zarówno z handlarzem.

3. Polecenie władzom wydającym koncesyę, aby przy dochodzeniach odpowiednio do §. 18. ustawy przemysłowej zwracały pilną uwagę na stosunki miejscowe, określone w punkcie 4. rozp. c. k. Namiestnictwa z 15. maja 1886 l. 2408, na stan zaludnienia miejscowości, uwzględniając informacye władzy gminnej i obszaru dworskiego, a mianowicie po przekonaniu się, czy i w jaki sposób przez właściciela prawa propinacyi lub w inny sposób potrzebom ludności zadosyć uczyniono.

4. Wzywa się c. k. Rząd krajowy, ażeby ponownie podał do wiadomości c. k. urzędów politycznych ustawy i przepisy co do zabezpieczenia prawa propinacyi i wyłącznego wyszynku napojów propinacyjnych obowiązujących, a mianowicie, ażeby polecił tymże c. k. Urzędom, ażeby właścicielom propinacyi wrazie dostrzeżonych na szkodę ich prawa, zdrowia publicznego, lub moralności nadużyć, skuteczną pomoc udzielali, ażeby na ich żądanie rewizye w handlach i koncesyonowanych wyszynkach zarządzały, do ekspertyzy podejrzanych trunków w różnych okolicach kraju rzeczoznawców stale wyznaczały i takseę odpowiednią za przedsięwzięcie ekspertyzy ogłosiły i ażeby pilną na to baczność dawały, ażeby kupcy z powodu ich właściwości handlów do sprzedaży napojów słodzonych nie upoważnieni jak np. handlarze pomniejsi, kramarze i tym podobni przemysłowcy, którzy właściwych cech kupców w myśl ustawy handlowej nie posiadają, do tej sprzedaży dopuszczani nie byli — oraz ażeby w handlach sprzedaż piwa zagranicznego we flaszkach tylko w gatunkach ciężkich, z poza granic Państwa austriacko-węgierskiego sprowadzanych dozwoloną była.

Gdy pomimo zapadłej uchwały niżej podpisani nie widzą skutecznej działalności Wysokiego Rządu, zapytujemy:

1. Co Wysoki Rząd dotychczas w tej sprawie zarządził?
2. Co Wysoki Rząd na przyszłość w tej sprawie uczynić zamysła?

Lwów 18. Stycznia 1888.

Teofil Żurowski w. r.

Lasocki, J. Stadnicki, Rey, Stan. Jędrzejowicz, Sanguszko, Tyszkiewicz, Wernicki, Augustynowicz, Torosiewicz, Weissmann, Wł. Wolański, S. Henzel, Łoziński, Chamiec, Kozłowski, Tom. Rozwadowski, Klucki, Słonecki, St. Tarnowski (jun.), Bobczyński w. r.

JE. Marszałek oświadcza, iż interpelacya ta udzielona zostanie JE. p. Namiestnikowi.

JE. Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 20. Stycznia o godz. 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 26. posiedzenia, 5. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Piątek dnia 20. Stycznia 1888. o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyi gminy Jezierzany, w przedmiocie ustanowienia w tej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego.

Sprawozdawca poseł Bereźnicki.

2. Sprawozdanie Sejmowej komisji gorzelnianej o petycyi komisji stałej, wybranej przez obydwu c. k. Towarzystwa rolnicze dla zastępowania interesów przemysłu gorzelnianego, w sprawie projektowanej przez c. k. Rząd zmiany ustawy o opodatkowaniu spirytusu.

Sprawozdawca poseł Gross.

3. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z wniosku posłów Henzla, Abrahamowicza i Augustynowicza w sprawie założenia we Lwowie i Krakowie domów składowych.

Sprawozdawca poseł Adam Sapięha.

4. Sprawozdanie komisji drogowej z wniosku naglącego posła Władysława Struszkiewicza w sprawie taryf kolejowych i ewentualnego upaństwowienia części kolei Karola Ludwika.

Sprawozdawca poseł Władysław Koziebrodzki.

5. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego (z całego Sejmu).

6. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o budżecie kraj. na r. 1888.

Sprawozdawca poseł Chrzanowski.

Sprawozdawcy pojedynczych działów:

Pp. Jędrzejowicz Stanisław, Hausner, Goldman, Stadnicki Stanisław, Sapięha Władysław, Madeyski, Badeni Stanisław, Badeni Kazimierz, Potocki Artur, Stadnicki Jan, Skalkowski, Abrahamowicz, Bobrzyński.

7. Sprawozdanie komisji przemysłowej o wniosku posła Skalkowskiego w sprawie opodatkowania Stowarzyszeń produkcyjnych i handlowych i o petycyach do tego samego przedmiotu się odnoszących.

Sprawozdawca poseł Romanowicz.

8. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia przysiółka Cuculin ze związku Siemiakowce nad Prutem i utworzenia zeń samodzielnej gminy.

Sprawozdawca poseł Leniński.

9. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły leśnej.

Sprawozdawca p. Zamoyski.

10. Sprawozdanie komisji drogowej o wniosku posła ks. Sieczyńskiego w sprawie reformy drogowej.

Sprawozdawca poseł Czaykowski.

11. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z petycyi c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego z prośbą o założenie szkoły gospodyń wiejskich.

Sprawozdawca poseł Popiel.

12. Sprawozdanie komisji drogowej o czynnościach Departamentu IV. Wydziału krajowego.

Sprawozdawca poseł Dembowski.

13. Sprawozdanie komisji szkolnej:

a) z petycyi gminy miasteczka Radomyśla (w powiecie Mieleckim), o zwolnienie od płacenia na utrzymanie nauczycieli kwoty 1.200 zł. rocznie;

b) z petycyi gminy Szydłowiec (w powiecie Husiatyńskim), o uwolnienie od terażniejszej prestacyi na utrzymanie nauczyciela, a natomiast ustanowienie prestacyi według stopy procentowej, oznaczonej ustawą krajową z 2. Maja 1873;

c) z petycyi gminy Żabokruki (w powiecie Bobreckim), o zmniejszenie prestacyi na utrzymanie nauczyciela

Sprawozdawca p. Romańczuk.

Koniec posiedzenia o godzinie 10. minut 35 w nocy.

Marszałek krajowy:

Jan Tarnowski w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Ks. Sieczyński w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 19. Stycznia 1888.

1206. Wydział powiatowy w Skalacie, p. p. Wład. Koziebrodzkiego, o zmianę ustawy w sprawie obsadzania dróg drzewkami.
1207. Gmina Łysiec, p. p. Strassera, o odłączenie od Sądu powiatowego w Bohorodeczanach, a przyłączenie do Sądu m. d. w Stanisławowie.
1208. Straż ochotnicza pożarna w Tarnowie, p. p. Rogoyskiego, w sprawie oprocentowania Towarzystwa ubezpieczeń w Krakowie na rzecz utrzymania straży.
1209. Tekla Władyka w Podhajcach, p. p. Kaszewkę, o zarządzenie dochodzenia w sprawie niesłusznie nałożonego podatku przenośnego w kwocie 61 zł. 75 ct.
1210. K. Mycielski z Wiśniowy, w sprawie opodatkowania gorzelnii rolniczych.
1211. Teodor Zajdzikowski, majster szklarski w Krakowie, p. p. Spissa, o subwencję na powiększenie pracowni.
1212. Aniela Aszperger, artystka sceny lwowskiej, p. p. Abrahamowicza, o podwyższenie pensyi emerytalnej.
1213. Joanna Dąbrowska, p. p. Smolkę, o zapomogę.
1214. Towarzystwo ogrodnicze we Lwowie, p. p. Bereźnickiego, o zasiłek na szkołę ogrodniczą.
1215. Komitet dla niesienia pomocy pogorzelcom Jamnicy, Starostwa Stanisławowskiego, p. p. Rusockiego, o zapomogę.
1216. Gminy Maciejowa, Roztoka mała i Składziste, powiatu Nowosądeckiego, p. p. Żuk Skarszewskiego, o pozostawienie ich przy Sądzie powiatowym i urzędzie podatkowym w Nowym Sączu.
1217. Straż pożarna ochotnicza w Ciężkowicach, p. p. Żuk Skarszewskiego, o opodatkowanie Towarzystw ubezpieczeń od ognia na rzecz straży pożarnych.
1218. Straż pożarna ochotnicza w Łańcucie, p. p. Scipiona, w sprawie jak wyżej.
1219. Komitet jubileuszowy trzystuletniej rocznicy założenia gimnazjum św. Anny w Krakowie, p. p. Bobrzyńskiego, o subwencję.

